

บทที่ 3

ภาพสะท้อนวิถีชีวิตครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายไทย

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ทำเอกสารประวัติศาสตร์แต่เป็นภาพสะท้อนสังคมประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงเป็นความจริงทางสังคมที่แทรกอยู่ สังคมมีอิทธิพล ต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทางด้านวัฒนธรรมขนบประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของเขา (ตรีศิลป์ บุญขจร. 2533 : 719)

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนไม่เหมือนคนทั่วไป เมื่อพวกเขาเข้าสู่สังคมไทยนำลักษณะเฉพาะของตนเองคิดตัวมาด้วย ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยังประหลาดปฏิบัติตามวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เคยอยู่ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังที่สมบูรณ สุขสำราญ (2529 : 8) กล่าวว่า ชาวจีนอยู่ที่ประเทศไทยเป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งอพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวจีนเหล่านี้ไม่ได้อพยพมาเฉพาะร่างกายเท่านั้นแต่นำวัฒนธรรมจีนคิดตัวมาด้วย ไครอพยพมาจากมณฑลหรือท้องถิ่นใดก็นำวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนออกมาด้วย เมื่อมาอยู่ร่วมกันในประเทศไทยก็จับกลุ่มอยู่เป็นย่าน และนำวัฒนธรรมที่ติดมาไว้เป็นแนวการดำรงชีวิต การวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตของครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน จำแนกโครงสร้างการนำเสนอเนื้อหา ดังต่อไปนี้

3.1 สภาพความเป็นอยู่

3.1.1 โครงสร้างและจำนวนสมาชิกในครอบครัวใหญ่

3.1.1.1 แบบครอบครัวเดี่ยว

3.1.1.2 แบบครอบครัวหลายภรรยา

3.1.2 ฐานะครอบครัวใหญ่

3.1.2.1 ฐานะที่ไม่ดี

3.1.2.2 ฐานะที่ดี

3.2 การประกอบอาชีพ

3.2.1 อาชีพของคนจีนรุ่นที่ 1 ในประเทศไทย

3.2.1.1 อาชีพรับจ้าง

3.2.1.2 อาชีพการค้าขาย

- 3.2.2 อาชีพของลูกคนจีนที่เกิดในเมืองไทย
 - 3.2.2.1 อาชีพสืบทอดจากครอบครัว
 - 3.2.2.2 อาชีพตามตัวเองต้องการ
- 3.3 วัฒนธรรมและขนบประเพณี
 - 3.3.1 การแต่งงาน
 - 3.3.1.1 การแต่งงานตามพ่อแม่สั่ง
 - 3.3.1.2 การแต่งงานเพื่อสมบัติตัวเอง
 - 3.3.1.3 การแต่งงานเพราะความรัก
 - 3.3.2 ความเชื่อ
 - 3.3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการดูโหงวเฮ้ง
 - 3.3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับดวงจู้ย
 - 3.3.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างดวงจู้ย
 - 3.3.2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีงเต็ก
 - 3.3.2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับการเผากระดาษกงเต็ก
 - 3.3.3 ธรรมเนียมปฏิบัติในเทศกาลต่างๆ
 - 3.3.3.1 เทศกาลวันตรุษจีน
 - 3.3.3.2 เทศกาลไหว้พระจันทร์
 - 3.3.3.3 การแสดงเชิดสิงโต

3.1 สภาพความเป็นอยู่

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม และมีความสำคัญมากต่อสังคมสำหรับคนไทย เชื้อสายจีน นิยมสร้างครอบครัวขนาดใหญ่ เพื่อช่วยกันทำมาหากินและสร้างฐานะของครอบครัว นวนิยายที่นำเสนอเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีน ได้นำเสนอชีวิตครอบครัวที่ไม่ใช่ใช้ชีวิตเพียงอยู่ในอาคารบ้านเรือนอย่างเดียว ยังนำเสนอวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ด้วย บางเรื่องมากบางเรื่องน้อยแตกต่างกันไป นวนิยายจึงแสดงถึงวิถีชีวิตของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนอย่างครบถ้วน

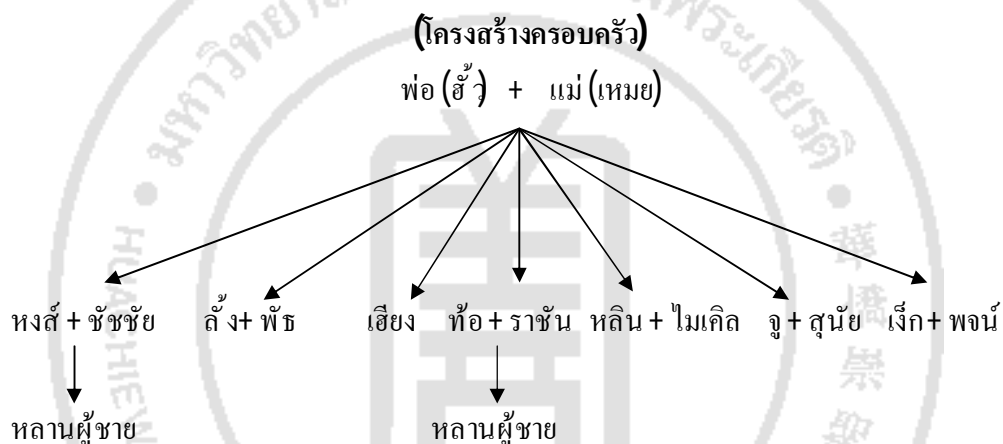
3.1.1 โครงสร้างและจำนวนสมาชิกในครอบครัวใหญ่

โครงสร้างครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนมี 2 รูปแบบ คือ แบบครอบครัวเดี่ยวและแบบครอบครัวหลายภรรยา

3.1.1.1 แบบครอบครัวเดี่ยว

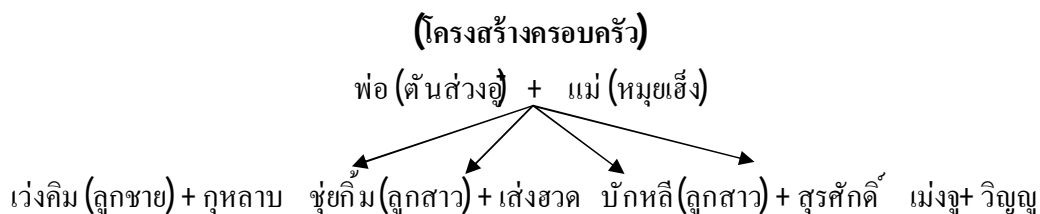
แบบครอบครัวเดี่ยวคือสามี 1 คนกับภรรยา 1 คนมีลูก 3 คนหรือมากกว่า 3 คน โดยนวนิยายที่อยู่ในกลุ่มนี้มีจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ “ดงดอกเหมย ของ นันทนา วีระชน” “แก๊งดีตระกูลซ่ง ของ เพ็ญศิริ” และ “จดหมายจากเมืองไทย ของ โบตั๋น”

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย มีตัวละครเอกชื่อฮั่วเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาใช้ชีวิตที่เมืองไทย เพราะสนใจในคำบอกเล่าของอางที่เล่าว่า คนจีนอพยพไปประเทศไทยหลายชั่วอายุ พวกเขาทำการค้าขายเป็นส่วนมาก และคนไทยใจดี นับถือศาสนาพุทธเหมือนกับคนจีน หลังจากฮั่วกับเหมย อพยพมาใช้ชีวิตที่เมืองไทยแล้วพวกเขาได้มีลูกถึง 7 คน โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

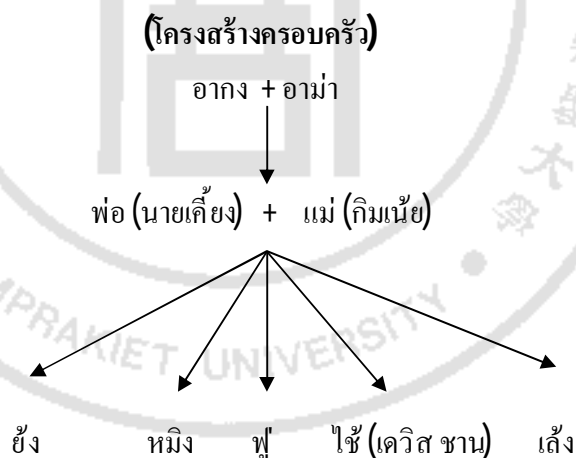
ฮั่วกับเหมยมีลูกสาวทั้งหมด 7 คน ได้แก่ หงส์ ลั้ง เชียง ท้อ หลิน จู และแจ็ก ฮั่วเป็นลูกกำพร้าและทำงานที่ทำเรือ เหมยเป็นลูกสาวเศรษฐีซึ่งต้องแต่งงานกับพวกสกุลเจาเมืองกวางโจว แต่ฮั่วกับเหมยรักกันจึงตกลงหนีมาถึงประเทศไทยเพื่อใช้ชีวิตใหม่ เนื่องจากฮั่วอยากได้ลูกชายสืบสกุลจนทำให้เหมยมีลูกถึง 7 คนเป็นลูกสาวทั้งหมด ไม่มีลูกชายเลยตั้งแต่มีถึง ลูกสาวคนสุดท้ายคลอดออกมาไม่นานเหมยก็เป็นโรคเสียชีวิต ฮั่วจึงเลี้ยงดูลูกสาว 7 คนมาตามลำพัง จากโครงสร้างครอบครัวฮั่วจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนนิยมสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่โต จึงทำให้ชีวิตได้ความเจริญก้าวหน้า

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย มีตัวละครเอกชื่อตันสว่างอู๋เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาใช้ชีวิตที่เมืองไทย เขาเขียนจดหมายถึงแม่ มีจำนวน 100 ฉบับ หลังจาก ตันสว่างอู๋มาใช้ชีวิตที่เมืองไทยแล้วแต่งงานกับลูกสาวเจ้าสัวมีลูก 4 คน โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

ต้นสว่างอยู่กับหมวยเฮ็งมีลูกชาย 1 คน ชื่อ เว้งคิม และลูกสาว 3 คน ชื่อ ซุ่ยกิม บักหลี และ เม้งจู เนื่องจากหมวยเฮ็งเมื่อเวลาคลอดเม้งจู ลูกสาวคนสุดท้องเกิดปัญหา ทำให้หมวยเฮ็งไม่มีโอกาสมีลูกได้อีก ดังนั้น ต้นสว่างจึงมีลูกได้แค่ 4 คนเท่านั้น จากโครงสร้างครอบครัวนี้แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนตั้งความหวังได้ลูกยิ่งดียิ่งดี ไม่ว่าจะได้ลูกจำนวนเท่าใดก็ยินดีเลี้ยงลูกให้เติบโตและร่วมชีวิตอยู่ด้วยกันเป็นขนาดครอบครัวขนาดใหญ่

นวนิยายเรื่อง แก๊งดีตระกูลซ่ง กล่าวถึง ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน "ตระกูลซ่ง" ใช้ชีวิตที่ตลาดเขาวราช ผ่านมา 3 รุ่น พวกเขาใช้ชีวิตร่วมในห้องเล็ก ๆ ตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ลูกหลาน ครอบครัวนี้พบอุปสรรคต่างๆ มากมาย จนประสบความสำเร็จและพบความสุขได้ในที่สุด โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนตระกูลซ่งตั้งแต่รุ่นอากงกับอาม่าอพยพมาเมืองไทยโดยใช้ชีวิตที่เขาวราช ถึงรุ่นที่ 2 นายเคี้ยงได้แต่งงานกับกิมเน่ยแล้วมีลูกชาย 5 คน คือ ยั้ง หมิง ฟู ไ้ เล้ง ครอบครัวนี้มีฐานะยากจน นายเคี้ยงกับกิมเน่ยต้องดูแลทั้งพ่อ แม่ และลูกอีก 5 คน ทำให้ครอบครัวนี้ลำบากขัดสนไม่น้อย สองคนจึงตกลงว่า ยกลูกชาย 1 คน คือ อ่าไ้ ให้ไปอยู่กับพ่อแม่บุญธรรมที่ฮ่องกง ในครอบครัวจึงเหลือลูกชาย 4 คน ซึ่งรวมสมาชิกทุกคนในครอบครัวแล้วก็มีจำนวนมากถึง 8 คน ครอบครัวขนาดใหญ่ของนายเคี้ยงยังคงพบอุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องเงินและการสูญเสียสมาชิกใน

ครอบครัว ชี้แจงลูกคนโตเสียชีวิตในขณะที่เขดสิงโต นายเคื่ยงก็ถูกรถชนเสียชีวิตไปตามลูกชายคนโต กิมนัยซึ่งรับผิดชอบงานทั้งหมดในครอบครัว ก็ได้อดทนเลี้ยงลูกชายทั้งหมดเติบโต ต่อมาเอาใจกลับ มาตามหาพ่อแม่ และได้ช่วยเหลือครอบครัวจนครอบครัวขนาดใหญ่นี้ ผ่านพ้นอุปสรรคมาได้เพราะ สมาชิกจำนวนมากในครอบครัวได้ช่วยเหลือกัน แม้แต่เอาใจสมาชิกที่ถูกยกไปให้คนอื่นก็ยังกลับมา มี ส่วนช่วยให้ครอบครัวมีความมั่นคงและผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ด้วยดี

3.1.1.2 แบบครอบครัวหลายภรรยา

แบบครอบครัวหลายภรรยาคือสามี 1 คนมีภรรยาหลายคน โดยนวนิยายที่อยู่ในกลุ่มนี้มี จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ “ทายาทป้อมแป้ง ของ นลิน บุษกร” “ลอคลายมังกรของ ประภัสสร เสวิกุล” “มงกุฎดอกส้ม ของ ถ่ายเถา สุจริตกุล” และ “หัวใจรักเกรศรีไฟน์ ของ เข็มพลอย”

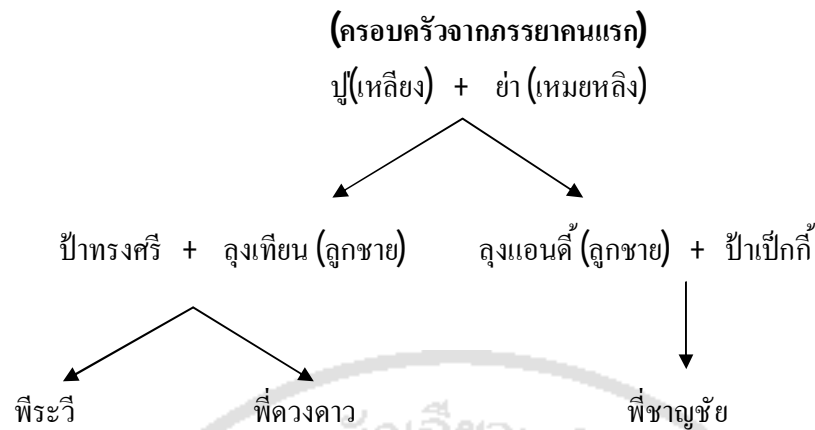
นวนิยายเรื่อง ลอคลายมังกร มีตัวละครเอกชื่อ เหลียง ลือพาณิชย์ เป็นคนจีนที่อพยพมา เมืองไทยเพื่อหนีความยากจนจากเมืองจีนและต้องการสร้างรากฐานที่เมืองไทย เหลียงมีภรรยาอยู่ที่ เมืองจีน 1 คน มีภรรยาที่เมืองไทยอีก 2 คน ภรรยาที่เมืองจีนชื่อ เหมยหลิง มีลูกชาย 2 คน ภรรยาคน ที่ 2 ชื่อ เนียม มีลูก 5 คน ภรรยาคนที่ 3 ชื่อ มาลัย มีลูก 2 คน และมีหลานอีก 9 คน รวมคนใน ครอบครัวทุกรุ่น 19 คน จึงนับเป็นครอบครัวที่ใหญ่โต และสมาชิกในครอบครัวใหญ่นี้ได้มาใช้ ชีวิตอยู่ในบ้านหลังเดียวกันดังตัวอย่าง

ครอบครัวเราเป็นครอบครัวใหญ่ มีญาติพี่น้องเยอะเยอะอย่างที่ย่าเนียมชอบ พูดว่า “ญาติวงศ์พงศาพญาขร ตั้งมัจฉาสาครวาลี”

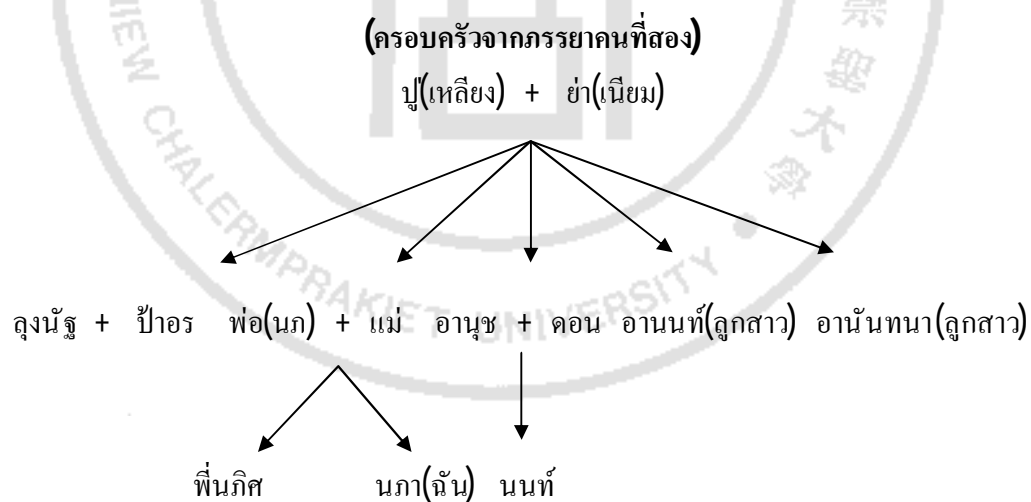
(ลอคลายมังกร. 2554 : 7)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกเหลียง ลือพาณิชย์เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ทำให้ ครอบครัวขยายได้เพิ่มมากขึ้นจากการที่มีเมียเพิ่มขึ้นและเมียแต่ละคนก็ต้องการมีลูกชาย จึงคลอด ลูกแล้วคลอดอีกเพื่อให้ได้ลูกชาย จนทำให้คนไทยเชื้อสายจีนครอบครัวนี้มีลูกทั้งหมด 9 คน ลูกชาย 6 คน ลูกสาว 3 คน ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนนิยมสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวขนาด ใหญ่ เนื่องจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัวสามารถสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว ครอบครัวใหญ่สามารถทำให้ครอบครัวเจริญเติบโตและมั่นคงมากยิ่งขึ้น

ลักษณะครอบครัวของเหลียง ลือพาณิชย์เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ เนื่องจากมีภรรยา ลูกและหลานหลายคน โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

เหลียงได้แต่งงานครั้งแรกที่เมืองจินกับเหมยหลิง เมื่อเหลียงอายุ 16 ซึ่งทั้งสองคนแต่งงานโดยไม่เคยได้รู้จักกันมาก่อน คือแต่งงานตามคำสั่งของพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายถือว่าเป็นการแต่งงานแบบ "คลุมถุงชน" ในยุคสมัยเก่าเหลียงกับเหมยหลิงได้อยู่ด้วยกันเพียงแค่สองปีครึ่ง เหลียงก็เดินทางไปเมืองไทยเพื่อหาเงินทองตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งก่อนเดินทางเหลียงกับเหมยหลิงมีลูกชาย 2 คน คือ เทียน กับ แอนดี้ หลังจากเหลียงตั้งฐานะมั่นคงที่เมืองไทยได้แล้วเหลียงก็รับครอบครัวย้ายมาใช้ชีวิตที่เมืองไทยด้วยกัน โดยอยู่ร่วมกับเนียม เมียคนที่ 2

เหลียงได้แต่งงานกับภรรยาที่ 2 ชื่อเนียม หลังจากมาอยู่เมืองไทยได้ 10 ปี ตอนเริ่มต้นทั้งสองคนแต่งงานกันโดยที่ยังไม่ได้รักกัน เหลียงต้องการซื้อที่ดินในเมืองไทยเพื่อสร้างธุรกิจใหม่ ดังนั้นจึงต้องแต่งงานกับคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อให้ภรรยาเป็นคนซื้อที่ดิน เหลียงมีอายุมากกว่าเนียม 10 ปี ส่วนเนียมไม่กล้าขัดใจพ่อแม่จึงเลิกกับคนรักแล้วมาแต่งงานกับเหลียง เหลียงกับเนียมมีลูก

จำนวน 5 คน ได้แก่ นัฐ นภ นุช นนทน์นันทนา แต่เมื่ออยู่กัน ไปนาน ๆ ทั้งนิยมและเกลียดก็เกิดความรักและความผูกพันต่อกันมากกว่าเมื่อก่อน ๆ เกลียดจึงมีลูกกับนิยมมากที่สุด จนทำให้เป็นครอบครัวขนาดใหญ่

(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สาม)

ปู่(เกลียด) + ย่า (มาลัย)

นางพงา(ลูกสาว) อานรากร(ลูกชาย)

เกลียดได้ภรรยาที่ 3 ชื่อมาลัยเมื่อเวลาเกลียดมีอายุมากแล้ว และมาลัยมีอายุเท่ากับนัฐ ลูกชายคนที่ 3 ของเกลียดกับนิยม เกลียดกับมาลัยมีลูกจำนวน 2 คน คือ นางพงากับ อานรากร เหตุผลที่เกลียดแต่งงานกับมาลัยเนื่องจากภรรยาทั้งสองคนเห็นชอบด้วยและภรรยาทั้งสองมีความสุขที่เห็นเกลียดมีความสุขมากขึ้นเมื่อแต่งงานกับภรรยาคนที่ 3 และมีลูกเพิ่มขึ้นก็ทำให้ครอบครัวของเกลียดมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวมีขนาดใหญ่ แม้จะมีสมาชิกในครอบครัวเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว แต่คนไทยเชื้อสายจีนจะยินดีเสมอที่มีสมาชิกเพิ่มขึ้นมากอีก โดยไม่เคยมองว่าสมาชิกที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ครอบครัวลำบากหรือยากจนลง แต่จะมีความคิดว่า สมาชิกยิ่งเพิ่มขึ้นจะยังมีคนช่วยทำงานมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้กิจการงานของครอบครัวมีมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองขึ้นด้วย

นวนิยายเรื่อง ทายาทป้อมเป้ง ตัวละครเอก ทินนาถ ธนาย เป็นชายหนุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนที่ต้องมาอยู่ร่วมกับญาติชนชั้นสูงชาวไทย เขาได้รับการดูแลหยาบคายจากคุณปู่ และพี่ น้อง ๆ คุณปู่ ชื่อ มรว.จิรายุส ธนาย มีฐานันดรศักดิ์เป็น "หม่อมราชวงศ์" ที่ถือยศศักดิ์อย่างมาก และมีภรรยา 2 คน ภรรยาทั้งสองคนมีลูกและมีหลานหลายคน จึงทำให้ครอบครัวนี้ได้เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

(ครอบครัวจากภรรยาคนแรก)

ปู่(จิรายุส ธนาย) + ย่าใหญ่

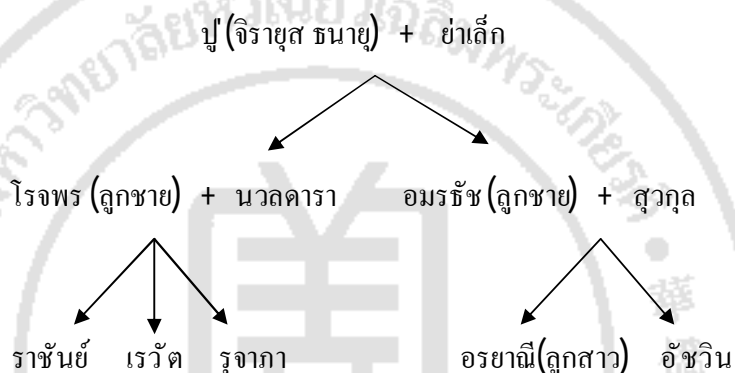
กรณินทร์ (ลูกชาย) + ผ่องพรรณ ทินโชติ (ลูกชาย) + สะใภ้คนไทยเชื้อสายจีน

กฤติน(ลูกชาย) กุลวธ (ลูกสาว) + นิทัศน์

ทินนาถ (ผม)

คุณปู่ มร.ว จิรายุส ฐานะงานกับภรรยาคนแรก เพราะภรรยาคนแรกเป็นบุตรคนเดียวของขุนนางใหญ่ชั้นพระยาพานทอง ครอบครัวร่ำรวยมาก ซึ่งช่วยจิรายุส ฐานะให้มีฐานะมั่งคั่งเป็นปีกแฉ่น สองคนนี้หลังจากแต่งงานกันแล้วมีลูกชาย 2 คน ชื่อกรณินทร์ กับ ทินโชติ และมีหลานชาย 2 คนกับหลานสาว 1 คน ครอบครัวกรณินทร์ได้สูญเสียลูกชายไปกับเหตุการณ์ระเบิด จึงแยกครอบครัวไปอยู่ทางใต้ ครอบครัวทินโชติแต่งงานกับคนที่ปู่ จิรายุสไม่ชอบจึงถูกไล่ออกจากบ้าน และมีลูกชาย 1 คน คือ ทินนาถ ซึ่งสุดท้ายต้องกลับมาอยู่ร่วมในครอบครัวใหญ่ของปู่ จิรายุสอีกครั้ง เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิต

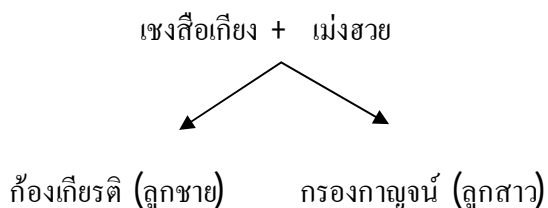
(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สอง)

คุณปู่ มร.ว จิรายุส ฐานะแต่งงานกับภรรยาที่ 2 เพราะภรรยาคนแรกเสียชีวิต แล้วมีลูกชาย 2 คน ชื่อโจฬพร กับ อมรรัช โจฬพรมีลูก 3 คน อมรรัชมีลูก 2 คน ทำให้ปู่ จิรายุสมีหลาน 5 คน ในครอบครัวจึงมีสมาชิกรวมทั้งหมด 11 คน และทินนาถก็เดินทางมาอยู่อาศัยร่วมกันอีก 1 คน ทำให้ครอบครัวของปู่ จิรายุสมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้นไปอีก

นวนิยายเรื่อง มงกุฎดอกส้ม ตัวละครเอก กำแก้วเป็นสาวไทยอายุ 15 ปี ที่ต้องแต่งงานกับเซงสื่อเกียง คนไทยเชื้อสายจีนที่มีอายุ 60 ปี และมาอยู่ร่วมชีวิตกับครอบครัวใหญ่ เซงสื่อเกียงมีภรรยาทั้งหมด 5 คน และมีลูกทั้งหมด 4 คน ครอบครัวเซงสื่อเกียงจึงนับเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกถึง 10 คน โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

(ครอบครัวเล็กจากภรรยาคนแรก)

เซงสื่อเกียงแต่งงานกับเม้งฮวย ภรรยาคนแรกซึ่งเป็นเมียที่มาจากเมืองจิน ซึ่งเป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันมา เซงสื่อเกียงยกย่องภรรยาคนแรกให้เป็นทีหนึ่งในบ้าน เธอจึงมีอำนาจเหนือภรรยาคนอื่น ๆ ซึ่งเขามีอำนาจควบคุมความเป็นไปทั้งหมดในบ้าน สองคนนี้มีลูก 2 คน ผู้ชายหนึ่งคน ผู้หญิงหนึ่งคน ชื่อ ก๊องเกียรติ กับ กรองกาญจน์ ก๊องเกียรติเป็นผู้บริหารธุรกิจทั้งหมดของครอบครัว เซงสื่อเกียงมอบหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทีละเล็กละน้อยตั้งแต่อายุเด็กสำเร็จการศึกษากลับมาจากสหรัฐอเมริกา ในขณะที่นั้น กรองกาญจน์ ยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยบอสตันในสหรัฐอเมริกา

(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สอง)

เซงสื่อเกียง + เยนหลิง

กรองแก้ว (ลูกสาว) กรรณิการ์ (ลูกสาว)

เซงสื่อเกียงแต่งงานกับเยนหลิงด้วยความรัก เซงสื่อเกียงพบเยนหลิงครั้งแรกเมื่อเขาเดินทางไปติดต่อธุรกิจที่สิงคโปร์ คุณนายที่ 2 เป็นหลานสาวบุญธรรมของภรรยาท่านทูต เซงสื่อเกียงสนใจเยนหลิงทันทีที่พบกันครั้งแรก เขาจึงรีบจัดการสู่ขอมาเป็นภรรยาคนที่ 2 แล้วมีลูกสาว 2 คน

(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สาม)

เซงสื่อเกียง + เหม่แก้ว (โรส)

เกียรติกร (ลูกชาย)

เซงสื่อเกียงแต่งงานกับเหม่แก้ว เพราะเหม่แก้วเป็นผู้หญิงที่สวยมาก เป็นนางเอกอุปรากรจีน เซงสื่อเกียงก็ซื้อตัวมาจากไต้หวัน ทั้งสองคนมีลูกชายด้วยกัน 1 คน

(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สี่)

เซงสื่อเกียง + คำแก้ว

เซงสื่อเกียงแต่งงานกับคำแก้วในขณะที่คำแก้วมีอายุเพียง 15 ปี คำแก้วจึงเป็นภรรยาคนที่ 4 ของเซงสื่อเกียงที่มีวัยอายุสูง เหตุที่คำแก้วต้องแต่งงานกับเซงสื่อเกียง เนื่องจากครอบครัวคำแก้วยากจน พ่อคำแก้วฆ่าตัวตาย แม่จึงให้คำแก้วแต่งงานกับเศรษฐีคนไทยเชื้อสายจีนเพื่อหนีความลำบากยากจน

(ครอบครัวเล็กจากภรรยาคนที่ห้า)

เซงสื่อเกียง + ซิลเวีย

เซงสื่อเกียงแต่งงานกับซิลเวีย เพราะเห็นซิลเวียเป็นฝรั่ง เซงสื่อเกียงอยากได้ภรรยาที่มีลักษณะหลากหลาย เซงสื่อเกียงพบซิลเวียตอนที่เซงสื่อเกียงไปสหรัฐอเมริกาเพื่อร่วมงานรับปริญญาของลูกสาว และพักผ่อนรักษาตัวอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 3 เดือน ซึ่งซิลเวียเป็นออสตรีชโดยกำเนิด เซงสื่อเกียงพักอยู่กับพ่อแม่เพื่อนสนิทชาวอเมริกาของลูกสาว ระหว่างเซงสื่อเกียงพักอยู่ที่อเมริกา ลูกสาวจ้างซิลเวียมารับใช้เซงสื่อเกียง สุดท้ายซิลเวียตัดสินใจเดินทางติดตามมาเมืองไทย กลายเป็นภรรยาที่ห้าของเซงสื่อเกียง จากโครงสร้างครอบครัวของเซงสื่อเกียงจะเห็นได้ว่า สมาชิกในครอบครัวได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการมีเมียที่เพิ่มขึ้นถึง 5 คน จำนวนลูกจากเมียแต่ละคนไม่ได้มีจำนวนมาก ซึ่งต่างจากครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนครอบครัวอื่น ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของสมาชิกครอบครัวนี้ ไม่ได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้สมาชิกครอบครัวมาช่วยเหลือกิจการงานของครอบครัวแต่เพิ่มขึ้นเพื่อทำให้หัวหน้าครอบครัวมีความสุขมากขึ้น

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรศรีไฟน์ กล่าวถึงครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ตัวละครเอก คุณทศพร เป็นชาวหนุ่มที่เติบโตมาในตระกูลคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งทำธุรกิจพันล้าน ครอบครัวนี้เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันเพื่อดำเนินกิจการของครอบครัว และสมาชิกรักษากิจการของครอบครัวให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ดี ดังตัวอย่าง

ปกติบ้านผมก็ยุ่งเหยิงด้วยงานราษฎร์งานหลวงทุกวันอยู่แล้ว เพราะคนในตระกูลเราแบ็ดเสรีจหมว่าเกือบร้อยนะ คุณคงไม่เชื่อสิครับ แต่ผมยืนยันว่าไม่ได้พูดกันเล่นๆ ท่านประธานมีภรรยาสองคนครับ คือคุณแม่ใหญ่กับคุณแม่ผม และอื่นๆ อีกมากที่ไม่เป็นทางการ คือไม่ได้เอาเข้าบ้านมาอยู่ร่วมกับครอบครัว

(หัวใจรักเกรศรีไฟน์. 2546 : 7)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวคุณทศพร ชั้นธนวาณิชย์ เป็นครอบครัวคนไทย เชื้อสายจีนกวางตุ้งแบบภรรยาหลายคน คือสามีหนึ่งคนมีภรรยาหลายคนและมีลูกหลานจำนวนมาก โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

(ครอบครัวจากภรรยาคนแรก)

คุณสม ชั้นธนวาณิชย์ + คุณแม่ใหญ่

คุณสมพงษ์ คุณสมภพ คุณสมลักษณ์ คุณสมพงษ์
คุณสมชัย คุณสมหญิง คุณสมชาติ คุณสมภิรมย์ คุณสมบูรณ์

คุณสม ชั้นธนวาณิชย์ หลังจากแต่งงานกับ คุณแม่ใหญ่แล้วมีลูกถึง 9 คนตามลำดับ ลูกแต่ละคนได้สร้างครอบครัวของตน และอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ทำให้จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีมากกว่า 10 คน

(ครอบครัวจากภรรยาคนที่สอง)

คุณสม ชั้นธนวาณิชย์ + คุณแสงเพชร

คุณทศพร (อาใจ)

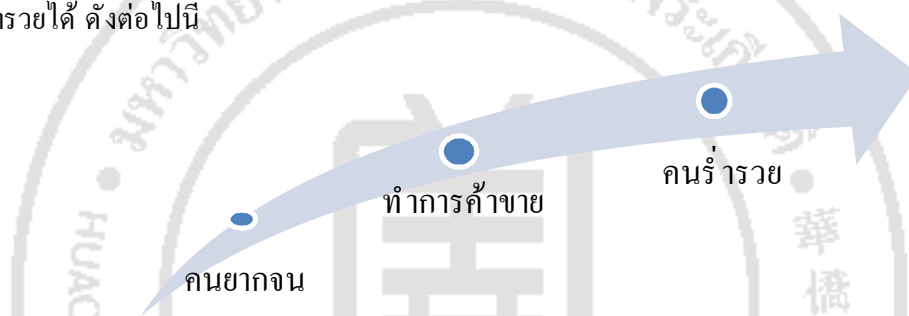
คุณแสงเพชร เป็นภรรยาคนที่ 2 ของคุณสม ชั้นธนวาณิชย์ มีลูกชายแต่คนเดียว ชื่อทศพร บางที่สมาชิกในครอบครัวชอบเรียกเขาว่า อาใจ สมาชิกจากภรรยาคนที่ 2 มีเพียง 2 คนแต่ก็ได้อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับภรรยาคนที่ 1 จากการมีภรรยาและลูกเพิ่มขึ้นก็ทำให้จำนวนสมาชิกในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนมากขึ้นไปด้วย

จากวิเคราะห์สรุปได้ว่า โครงสร้างครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนมี 2 รูปแบบ คือแบบครอบครัวเดี่ยว และแบบครอบครัวหลายภรรยา ไม่ว่าจะครอบครัวจะเป็นรูปแบบใดก็ส่งผลให้มีสมาชิกจำนวนมากเช่นกัน เหตุที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนมีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมาก เนื่องจากสมัยก่อนคนจีนในประเทศจีนนิยมสร้างครอบครัวใหญ่โตและอยากได้ลูกหลานจำนวนมาก คนไทยเชื้อสายจีนอพยพมาใช้ชีวิตที่เมืองไทยก็ได้้นำค่านิยมของคนจีนคิดค้นมาด้วย ก็คือ การมีลูกจำนวนมากเพื่อให้ลูกเป็นกำลังสำคัญในการช่วยกิจการของครอบครัว และความต้องการมีลูก

ขายให้ได้ ทำให้ครอบครัวบางครอบครัวคลอคลุกแล้วคลอคลุกอีก เพื่อให้ได้ลูกชายและค่านิยมการที่สามีมีภรรยาหลายคนก็ทำให้จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากขึ้นด้วยเช่นกัน

3.1.2 ฐานะครอบครัวใหญ่

ชาวไทยเชื้อสายจีนหลังจากอพยพมาสู่เมืองไทยแล้ว ส่วนใหญ่เพื่อหนีปัญหาความยากจนในประเทศบ้านเกิด ช่วงแรกที่เข้ามาต้องต่อสู้กับชีวิตอย่างหนัก ต้องทำงานทุกอย่างที่ทำได้ ช่วงหลังจึงจะหันมาค้าขายและประสบความสำเร็จในการค้าขายจนมีฐานะที่ดีขึ้น นวนิยายไทยเกี่ยวกับครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน ได้นำเสนอฐานะของครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนอย่างละเอียด ตั้งแต่เพิ่งเริ่มต้นก่อร่างสร้างตัวจนมีฐานะที่ดีขึ้น จนเปลี่ยนจากคนยากจนเป็นคนที่ร่ำรวยได้ ดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ฐานะที่ไม่ดี

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึงหญิงกับภรรยาคนแรก เหมยหลิง แต่งงานกันได้แค่สองปีครึ่ง หญิงก็เดินทางมาเมืองไทยคนเดียว โดยทิ้งเหมยหลิงกับลูกชาย 2 คน ไว้ที่เมืองจีน เขาเพิ่งถึงเมืองไทยก็ทำงานเป็นกุลิแบกข้าวสารที่ท่าหน้าราชวงศ์ และเก็บหอมรอมริบจนสามารถนำเงินไปแลกเหรียญบาทสมัยรัชกาลที่ 6 มาได้หนึ่งเหรียญ และเหรียญนี้หญิงเก็บติดตัวไว้เสมอเพื่อเตือนถึงฐานะยากจนที่ตนเองเคยเป็น ดังตัวอย่าง

เมื่อปู' มาถึงเมืองไทยใหม่ๆ นั้น อยู่ในลักษณะที่เรียกกันว่า "เสื้อผืนหมอนใบ" และเริ่มงานครั้งแรกด้วยการเป็นจับกังรับจ้างแบกกระสอบข้าวสารที่ท่าหน้าราชวงศ์ เคยมีคนถามว่า ตอนนั้นปู' เหนื่อยมากไหม ปู' ตอบว่าเหนื่อย แต่ระหว่างความเหนื่อยกับความหิวนั้น ความเหนื่อยเป็นสิ่งที่พอจะอดทนได้ ส่วนความหิวยากที่จะอดทนไหว ปู' จึงยอมเหนื่อยดีกว่าจะยอมหิว

(ลอดลายมังกร. 2554 : 8 - 9)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ฐานะของหญิงเมื่อเพิ่งเข้าถึงเมืองไทยไม่ค่อยดีเท่าไร เซซร้างครอบครัวจากสภาพ "เสื้อผืนหมอนใบ" ไม่ว่าจะทำงานเป็นกุลิอะไรก็ได้ไม่ว่าทำงานหนักเหนื่อย

ขนาดไหนก็ตาม เหลียงสมัครใจทำทุกสิ่งทุกอย่างจากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า เรื่องแรกที่คนไทย เชื้อสายจีนอพยพมาเมืองไทยก็คือทำมาหากินเพื่อแก้ความหิว

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ตัวละครเอก ต้นสว่างอู๋ เขาหนีครอบครัวหนึ่งเรือมาจนถึงประเทศไทยกับเพื่อนสนิท กิม งานที่ต้นสว่างอู๋ทำเมื่อมาถึงเมืองไทย เขาก็เป็นลูกจ้างทำงานในร้านขายของชำ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่แสดงให้เห็นว่ามีฐานะไม่ดี ลำบาก และยากจนมาก ดังตัวอย่าง

เราทุกอย่างเสื่อผืนหมอนใบแต่เราจะต้องตั้งตัวให้เหมือนบรรพบุรุษของเราที่ทำมาหากินที่เมืองไทยแล้วร่ำรวยเป็นเจ้าสัวเป็นที่นับหน้าถือตาของคนทั่วไป... ล่องว่นทางตกลงรับลูกและกิมไว้ แต่ร้านของเขาค่อนข้างแคบ เราไม่มีที่นอนต้องเอากระดาษที่มีอยู่ห้ำหั่นแผ่นพาดบนปิ๊บใส่ของพอใช้นอนได้

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 28-29)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ฐานะที่ต้นสว่างอู๋เพิ่งเข้าถึงเมืองไทยเพียงแค่นี้เป็นลูกจ้างช่วยทำการค้าขายของเจ้าสัวคนหนึ่งโดยไม่มีบ้านอาศัย ต้องพักในร้านที่ทำงาน ที่นอนก็ไม่มีนอน ต้องนำแผ่นกระดาษมาทำที่นอน ต้นสว่างอู๋สร้างครอบครัวจากสภาพ "เสื่อผืนหมอนใบ" เหมือนกัน จากเรื่องราวของต้นสว่างอู๋สะท้อนให้เห็นว่าพวกคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาเมืองไทยในตอนแรกนั้น มีฐานะที่ไม่ดี ต้องอดทนและต่อสู้ชีวิตอย่างมาก

นวนิยายเรื่อง แก๊งดีตระกูลช่ง กล่าวถึงครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนแห่งเขาวราชลำบาก ขัดสน กิมเนี่ยเปิดร้านขายกาแฟและเครื่องดื่มที่ตลาดสด นายเคี้ยงรับงานเชิดสิงโตตามงานต่าง ๆ เพื่อดูแลคุณพ่อคุณแม่ และเลี้ยงดูลูกชายที่ 5 คน ครอบครัวแห่งนี้ เป็นครอบครัวที่ฐานะไม่ดี อยู่เขาวราชหลายปีผ่านมา ยังไม่มีบ้านของตัวเองดังตัวอย่าง

*ครอบครัวของนายเคี้ยงอาศัยอยู่ในตรอกย่านเขาวราชซึ่งเป็นของเจ้าสัว
สรรคค์ชยปลุกให้พวกแม่ค้าพ่อค้าขายของในตลาดแห่งนี้เช่ามานานแล้ว*

(แก๊งดีตระกูลช่ง. 2548 : 7)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวบางครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่ใช้ชีวิตอยู่เขาวราชไม่มีบ้านเป็นของตนเอง แม้จะมีสมาชิกในครอบครัวมากก็ต้องนำสมาชิกทั้งหมดในครอบครัวมาเช่าบ้านอยู่ร่วมกัน ในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนมีสมาชิกจำนวนมากแต่รายได้น้อย ทำให้ชีวิตลำบากมาก

3.1.2.2 ฐานะที่ดี

นวนิยายเรื่อง ดงคอกเหมย กล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากภรรยาของฮั่วเสี่ยชีวิตแล้ว ฮั่วใน ฐานะที่เป็นพ่อเลี้ยงลูกสาว 7 คน ในช่วงเวลานี้ ฮั่วเคยเป็นลูกจ้างทำงานที่โรงงานจนสะสมเงินแล้ว เปิดร้านขายของชำโดยมีของกินของใช้จำเป็นในชีวิตบางทีลูกสาวก็มาช่วยฮั่วดูแลร้านเมื่อฮั่วไม่อยู่ ดังตัวอย่าง

ไอ้โฮ... ร้านนี้ใหญ่โตเป็นตึกแถวสร้างใหม่ สินค้าก็มากมายเป็นร้านใหญ่
ที่สุดในตลาด มีข้าวของขายสารพัด

(ดงคอกเหมย. 2544 : 119)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า หลังจากฮั่วสะสมเงินเป็นเจ้าของร้านขายของชำ ก็เริ่มเปลี่ยน ฐานะอย่างดี ร้านขายของชำของครอบครัวฮั่ววันวันยิ่งดี สุดท้ายฮั่วกับลูกสาวคือ เชียง ตกลงเปิด โรงงานพลาสติกอัดเม็ด กลายเป็นเจ้าแกฮั่ว การทำค้าขายอย่างคึกคักรุ่งเรือง ดังตัวอย่าง
วันเปิดโรงงานเต็มไปด้วยผู้คนซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นญาติมิตรและผู้คุ้นเคยของฮั่ว
เป็นส่วนใหญ่

(ดงคอกเหมย. 2544 : 223)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวฮั่วเป็นครอบครัวที่ร่ำรวย และมีความสามารถในด้าน การค้าขาย ตั้งแต่ฮั่วอพยพมาเมืองไทยด้วยมือเปล่าต่อมาเปิดร้านขายของชำ สุดท้ายเปิดโรงงาน ของตนเอง ทำให้ครอบครัวเปลี่ยนฐานะจากไม่ดีไปสู่ฐานะที่ดี มีหน้ามีตา จากการเปลี่ยนแปลงของ ครอบครัวฮั่วแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนได้ฐานะที่ดีขึ้นจากความอดทน ขยัน ประหยัด และพยายาม ซึ่งเปลี่ยนฐานะด้วยการหันมาทำการค้าขายจนร่ำรวยขึ้นในที่สุด และสมาชิก ในครอบครัวได้ช่วยเหลือกันจนสร้างฐานะให้ดีขึ้น

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึงตัวละคร เหลียง สือพานิชย์ จากแรกเริ่มในสภาพ "เลื้อยผืนหมอนใบ" มาสู่การตั้งบริษัทในเครือ "นัฐกิจ" บริษัททุกบริษัทรวมถึงบริษัท "นัฐกิจการ ทอ" "นัฐกิจหลักทรัพย์" "นัฐ อะลา-โมด" และ "สहनัฐกิจ" โรงงานกับบริษัทเหล่านี้เป็นทรัพย์สิน สมบัติของครอบครัวลูกหลานของเหลียงเป็นคนดำเนินกิจการทั้งหมดที่เหลียงสร้างขึ้น ดังตัวอย่าง

ตอนที่มื่อานรากรนั้น เป็นช่วงที่บู๊ ขึ้นไปสู่คสูงสุดของความสำเร็จในชีวิต
โดย "นัฐกิจ โกลด" และบริษัทต่างๆ ในเครือกลายเป็นบริษัทชั้นนำที่สยบ
กึ่งก้านสาขาออกไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมกลไกการผลิตและจำหน่าย
ของสินค้านานาชนิด

(ลอดลายมังกร. 2554 : 291)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าเหลียง สูดทำขายได้กลายเป็นนักธุรกิจที่มีทรัพย์สินมหาศาล โดยผ่านความยากลำบากมากมาย ตั้งแต่ที่เข้ามาถึงประเทศไทยทำงานเป็นจับกังรับจ้างแบกกระสอบ หลังจากนั้นเป็นพ่อค้าขายกาแฟแพ่งเล็กๆ จนเก็บเงินได้พอสมควรแล้วก็เปิดโรงงานเป็นบริษัท ต่อมาเมื่อลูกหลานมาช่วยดูแลและขยายกิจการต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวของเหลียงเปลี่ยนเป็นฐานะชั้นสูงในสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงฐานะของครอบครัวเหลียงสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนสร้างฐานะที่ดีเริ่มต้นในเมืองไทยมักจะเป็นรุ่นแรกทุ่มเทร่างกายและใจช่วยกันทั้งครอบครัว

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย กล่าวถึงตัวละครเอก ต้นสว่างผู้ได้งานเป็นลูกจ้างที่ร้านขายของชำ ต่อมาพ่ออุปถัมภ์ออกทุนเปิดร้านขายสินค้า ให้ต้นสว่างผู้ช่วยจัดการเรื่องการค้าขายได้ดี เขาตื่นตีสี่หรือตีห้าเพื่อเตรียมของจัดร้าน ต่อจากนั้นก็ต้องทำบัญชีคนเดียว ส่งของให้ลูกค้าประจำ ทำให้ร้านขายของชำได้มีทุนขยายร้านจนครอบครัวมีฐานะที่ดีขึ้น ดังตัวอย่าง

พ่ออุปถัมภ์บอกว่า การค้าขายของเราจะต้องขยายออกไปอีก เวลานี้ขายของชำเราควรจะมีสินค้าพวกของใช้ แต่ลูกค้ามันควรเป็นสินค้าพวกอาหารเพราะเป็นของจำเป็น ทุกคนต้องกินอาหารเป็นสิ่งแรกที่มีมนุษย์นึกถึง ในที่สุดก็ตกปากให้ลูกขายข้าวสารกับอาหารแห้งเพิ่มขึ้น
(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 124)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนได้ทำการค้าขายอย่างประสบความสำเร็จ ไม่ได้มาจากความโชคดี ความสามารถ ความขยัน อดทน ความฉลาด และความรู้เกี่ยวกับการตลาด การเข้าใจว่า ลูกค้าต้องการอะไร เช่นตัวอย่างข้างต้นที่ต้นสว่างรู้ว่า อาหารเป็นของจำเป็นในชีวิตประจำวันของคน ดังนั้น การขายอาหารจึงจะมีคนสนใจมาซื้อ ผลสุดท้ายก็คือ ทำให้ครอบครัวต้นสว่างผู้ได้พัฒนาร้านขายของดีขึ้นจนร่ำรวยได้ในที่สุด

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรศรีไฟน์ กล่าวถึงครอบครัว "ชั้นชนวาณิชย์" เป็นครอบครัวที่มีฐานะชั้นสูงในเมืองไทย เพราะสมาชิกครอบครัวมีจำนวนมากที่ช่วยกันดูแลอุตสาหกรรมน้ำตาลที่ใหญ่โตและเป็นผู้นำด้านน้ำตาลในประเทศไทยดังตัวอย่าง

อุตสาหกรรมน้ำตาลยังสร้างงานสูงมาก คนปลูกอ้อยทั่วประเทศมีตั้ง 1 แสน 6 หมื่นคน มีการจ้างงานในโรงงานน้ำตาลถึง 27,000 คน และยังมีลูกจ้างตามฤดูกาลอีกตั้ง 3 แสนคน

(หัวใจรักเกรศรีไฟน์. 2546 : 63-64)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัว "ชั้นชนวาณิชย์" ได้สร้างอุตสาหกรรมน้ำตาลใหญ่โตแบบนี้ ไม่ใช่แค่ใช้หนึ่งวันสองวันก็ได้ผลดี สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องสามัคคีกัน ทุกคนผ่าน

ความพยายามและความตั้งใจต่อเรื่องการค้าขายช่วยกันควบคุมโรงงานการค้าเนินงานอย่างเป็นระเบียบจึงได้มีโอกาสขยายกิจการใหญ่โตแบบนี้ จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่มีสมาชิกจำนวนมากในครอบครัวใหญ่ก็สามารถช่วยกันดูแลเรื่องงานจนมีฐานะที่ดีขึ้นได้

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างสรุปได้ว่า ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะไม่ดีในตอนแรก พวกเขาทำงานหนักในตอนแรก เพื่อสะสมเงินก้อนหนึ่งไปทำการค้าขาย ต่อมาลูกหลานได้เข้ามาช่วยขยายและดูแลกิจการให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น ดังนั้น ฐานะที่ดีขึ้นของคนไทยเชื้อสายจีนจึงมาจากสมาชิกทุกคนในครอบครัว ได้มีส่วนช่วยพัฒนากิจการของตนอย่างต่อเนื่องจากรุ่นที่ 1 สู่อุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ต่อไป

3.2 การประกอบอาชีพ

นวนิยาย ดงดอกเหมย ลอดลายมังกร จดหมายจากเมืองไทย หัวใจรักเกรตรีไฟน์และแก๊งดีตระกูลซ่ง ได้นำเสนอภาพประกอบอาชีพของแต่ละรุ่นในครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนอย่างละเอียด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนได้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

3.2.1 อาชีพของคนจีนรุ่นที่ 1 ในประเทศไทย

ส่วนใหญ่อาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 จะทำงานเหน็ดเหนื่อยมากที่สุด เพราะเพิ่งเริ่มต้นเดินทางมาถึงและตั้งเป้าหมายจะสร้างครอบครัวใหญ่ และสร้างฐานะใหม่ที่เมืองไทย อาชีพของรุ่นที่ 1 แบ่งเป็น 2 อาชีพเป็นหลัก คือ อาชีพรับจ้างกับอาชีพการค้าขาย ดังละเอียดต่อไปนี้

3.2.1.1 อาชีพรับจ้าง

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร ตัวละครเอก เหลียง ลือพาณิชย์ เป็นคนที่อพยพมาสู่เมืองไทยด้วยมือเปล่า ไม่ว่าเขาตั้งเป้าหมายหลากหลายในชีวิตของเขาอย่างไร แต่งานแรกที่เหลียงทำ คือ เป็นจับกังรับจ้างแบกกระสอบข้าวสาร งานประเภทนี้ต้องใช้แรงอย่างหนักหนามาตั้งแต่ตัวอย่าง

เมื่อปู' มาถึงเมืองไทยใหม่ๆนั้น อยู่ในลักษณะที่เรียกกันว่า "เสื่อผืนหมอนใบ" และเริ่มงานครั้งแรกด้วยการเป็นจับกังรับจ้างแบกกระสอบข้าวสารที่ทำน้าราชวงศ์ เคยมีคนถามว่า ตอนนั้นปู'เหนื่อยมากไหม ปู' ตอบว่าเหนื่อย แต่ระหว่างความเหนื่อยกับความหิวนั้น ความเหนื่อยเป็นสิ่งที่พอจะอดทนได้ ส่วนความหิวยากที่จะทนอดไหว ปู' จึงยอมเหนื่อยดีกว่าจะยอมหิว

(ลอดลายมังกร. 2554 : 8 - 9)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เหลียงที่เพิ่งจะเข้าถึงเมืองไทยดำเนินชีวิตอย่างน่าสงสาร เขาทำอาชีพกรรมกรหนักแบบนี้เพียงเพื่ออาหารและที่อยู่อาศัยพริบจ้ำงของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 แสดงให้เห็นว่า เป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงกายและแรงใจมากกว่ารุ่นอื่น ๆ อาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 จึงนับเป็นอาชีพพื้นฐานสำคัญในการสร้างอาชีพของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในเวลาต่อมา

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย กล่าวถึงตัวละครเอก ต้นสว่างอู่ ในการประกอบอาชีพช่วงแรก เขารับจ้างทำบัญชีที่ร้านค้าและบางทีช่วยเพื่อนทำงานกสิณค้าหนักดังตัวอย่าง

ลูกได้งานอยู่กับล่องวาทง เป็นคนขายของและทำบัญชีร้านค้าความรู้ในการคิดลูกคิดที่พ่อสอนให้เป็นประโยชน์ต่อลูกมากทีเดียว

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 27)

การทำงานกสิณในเมืองไทยอากาศร้อน เหนื่อยเร็วกว่าเมื่อลูกทำงานที่บ้านเรามาก ลูกรู้สึกเห็นใจกิมเหมือนกัน แต่เราต้องมีความอดทน การทำงานทำให้ลูกเหนื่อยจนทำให้ลูกไม่ได้เขียนจดหมายถึงแม่เสียหลายคืน

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 41)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เนื่องจากสว่างอู่เคยเรียนความรู้เกี่ยวกับคิดเลขและเขียนภาษาจีนได้ จึงได้โอกาสทำงานในร้านขายของ เพื่อนกิมไม่มีความรู้จึงเป็นกสิณทำงานใช้แรงงานกสิณค้า จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอาชีพรับจ้างในสังคมไทยได้แบ่งได้ 2 ประเภท ประเภทที่ 1 คือใช้ความรู้ตัวเองในการทำงาน งานแบบนี้ก็สบายกว่า ประเภทที่ 2 เป็นกสิณใช้แรงงานอย่างเดียวในการทำงาน

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงลูกชายคนสุดท้อง ทศพร ในครอบครัวใหญ่ "ชั้นธนวานิชย์ เล่าเรื่องถึงคุณพ่อ สม ชั้นธนวานิชย์ เมื่อยังเป็นเด็กหนุ่มอายุเพียง 13 ปีได้เดินทางมาถึงเมืองไทยแบบไม่มีอะไรติดตัวมาเลยนอกจากใจ คุณสมรับจ้างทำงานทุกอย่างโดยไม่เกี่ยงงานดังตัวอย่าง

พ่อรับงานทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาและไปลงเอยที่โรงกลึงอันเป็นอาชีพตามเชื้อสาย จากความชำนาญในงานเครื่องจักรเครื่องกล ทำให้พ่อชอบเล่นกับเครื่อง ดังนั้น เมื่อระดมเงินทุนได้ก้อนหนึ่ง พ่อจึงเปิดโรงงานน้ำตาลขึ้นมาและเป็นทั้งเจ้าของและช่างประจำโรงงาน

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2546: 78)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนอย่าง คุณสม ชั้นธนวานิชย์ มาถึงเมืองไทยในครั้งแรก ได้ทำงานรับจ้างด้วยความมานะ พยายามและประหยัดเงินทุกอย่าง เพื่อนำเงินไปลงทุน

ทำงานในอาชีพอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 มีอาชีพรับจ้างในแรงงานใน ครั้งแรกเพื่อเขาได้สะสมประสบการณ์ในการทำงาน และเรียนความรู้ระหว่างการทำงานเพื่อใช้เป็น รากฐานที่เข้าสู่ความสำเร็จในอาชีพอื่น ๆ ต่อไป

3.2.1.2 อาชีพการค้าขาย

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึงหลังจากเหลียง ลือพาณิชย์เก็บเงินจากงานรับจ้างได้ พอสมควรแล้วไปเช่าที่แถวปากตรอกแคบ ๆ แห่งหนึ่งเพื่อตั้งแผงเล็กๆ ขายกาแฟ แต่เหลียงขาย กาแฟได้ 2 ปีก็เกิดสงคราม เหลียงหนีไปอาศัยกับคนรู้จักกันอยู่ที่อำเภอคำเนินสะดวกจนถึงสงคราม สงบจึงกลับมาขายกาแฟต่อดังตัวอย่าง

ตอนเช้าปู' จะพายเรือขายกาแฟ ตกบ่ายขาล่องเรือกลับก็เก็บผักตบชวาหรือ

ซ็อนแทนไปเลี้ยงหมูเลี้ยงเป็ด จนมีเงินก้อนหนึ่ง

(ลอดลายมังกร. 2554 : 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าการทำอาชีพการค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนนั้น ต้องทำงานตัว เป็นเกลิยว ตอนเช้าออกไปขายกาแฟจนถึงตอนเย็นยังไม่พักผ่อนเขากลับบ้านแล้วเลี้ยงหมูเลี้ยงเป็ด และนำสัตว์เหล่านี้ไปขายให้คนอื่นเพื่อเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง จากอาชีพการค้าขายเล็กๆ น้อย ๆ แสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ต้องทำงานค้าขายอย่างหนักโดยทำตั้งแต่เช้า ถึงเย็นเพื่อสร้างครอบครัวและฐานะของตนให้มั่นคงมากขึ้น

เหลียง ลือพาณิชย์ ในนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร เป็นคนที่มีนิสัยอดทน ขยัน ประหยัด ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญสำหรับอาชีพค้าขาย ดังเช่นที่เขาหนีจากลี้ภัยสงครามกลับมากรุงเทพฯ แล้วเขาได้เปิดร้านกาแฟใหญ่ นอกจากจำหน่ายกาแฟแล้ว เขายังจำหน่ายสิ่งของต่างๆ อีกด้วย ดังตัวอย่าง

เมื่อสงครามสงบ ปู' จึงกลับมากรุงเทพฯ อีกครั้ง ตั้งใจจะมาเช่าห้องแถวเปิด

ร้านกาแฟใหญ่ แบบร้านขายกาแฟหน้าโรงหนังเฉลิมกรุง ปู' เป็นตัวแทน

จำหน่ายกาแฟผง ชาฝรั่ง นมกระป๋อง และสินค้าอื่น ๆ อยู่หลายปี

(ลอดลายมังกร. 2554 : 9)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนอยากประสบความสำเร็จในสังคมไทยจึง ประกอบอาชีพค้าขายด้วยการใช้สติปัญญาความเฉลียวฉลาดในการทำการค้าเช่นเหตุผลที่เหลียง ขายกาแฟ เนื่องจากช่วงนั้นมีฝรั่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก เหลียงจึงจำหน่ายกาแฟ ชาฝรั่ง และนมกระป๋องสิ่งของเหล่านี้ เป็นเครื่องดื่มนิยมในกลุ่มคนฝรั่งและคนไทย ความเฉลียว ฉลาดในการทำการค้าขายจึงเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ของครอบครัว ใหญ่เริ่มต้นธุรกิจไว้ให้ลูกหลานดำเนินต่อได้อย่างประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ต่อจากนั้นเมื่อมีโอกาสเหมาะเหลือก็ซื้อที่ดินมาทำกิจการของตนเอง และร่วมมือกับชาวไต้หวันเพื่อเปิดโรงงานทอผ้า ดังตัวอย่าง

มีคนเริ่มตั้ง โรงงานทอผ้า โดยร่วมทุนกับญี่ปุ่นหรือ ไต้หวันให้พวกนั้นลงทุนด้านเครื่องจักรและเอานายช่างเข้ามาฝึกงาน ส่วนเราลงทุนด้านที่ดินกับการปลูกสร้างโรงงาน

(ลวดลายมังกร. 2554 : 13)

จากตัวอย่างให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนมองหาช่องทางในการทำธุรกิจ และลงทุนร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ได้ง่ายขึ้นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ประกอบอาชีพค้าขายโดยพยายามขยายกิจการของครอบครัวออกไปเรื่อยๆ เมื่อได้รับโอกาสที่ดีในสังคม

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึงตอนที่ฮั่วเปิดร้านขายของชำฮั่วต้องทำงานหนัก เขาต้องดูแลร้านคนเดียวตั้งแต่เช้าจนถึงกลางคืน พอเปิดร้านแล้วนั่งทำบัญชีต่ออีก จนสะสมมีเงินก้อนหนึ่งจึงจะขยายงานสร้างร้านใหม่ที่ใหญ่โต ดังตัวอย่าง

ร้านนี้ใหญ่โตเป็นตึกแถวสร้างใหม่ สินค้าก็มากมายเป็นร้านใหญ่ที่สุดในตลาด มีข้าวของขายสารพัด

(ดงดอกเหมย. 2544 : 119)

ตึกมากแล้วเมื่อฉุกเฉินลงมาจากชั้นบน เห็นฮั่วยังคงนั่งก้มๆ เงยๆ อยู่กับการคิดบัญชีสินค้า

(ดงดอกเหมย. 2544 : 271)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าการเปิดร้านค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนเจ้าของร้านจะประหยัดเงินค่าจ้างดูแลร้านคนเดียวตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น พอเปิดร้านแล้วนั่งทำบัญชีต่ออีกคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ที่มีอาชีพค้าขายต้องทำงานตั้งแต่เช้าถึงเย็นเพื่อสร้างครอบครัวและฐานะของตนเพื่อให้ชีวิตคุณภาพของครอบครัวใหญ่ของตนดีขึ้นเรื่อยๆ

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย หลังจากคุณพ่อของเมียดันสว่างสูญเสียชีวิต ดันสว่างอยู่กับหมุยเอ็งได้เงินจำนวนมากก้อนหนึ่งจากพ่อหมุยเอ็ง ทั้งสองคนจึงตกลงตั้งโรงงานผลิตขนมจำหน่าย ในขณะที่เดียวกันก็ยังเปิดร้านขายของชำเช่นเดิมโดยย้ายร้านไปอยู่ใกล้กับโรงงาน และทำค้าขายทั้งสองอย่างไปพร้อมกันดังตัวอย่าง

โรงงานทำขนมจับอับของเรามีชื่อไทยว่า โรงงานขนมเลิศรส ส่วนชื่อจีนคือ ล้อบัวนไชเฮง ลูกเองดูแลการเงินทุกอย่าง ทำบัญชีและเป็นผู้ติดต่องานภายนอกส่วนมาก

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 170-171)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า อาชีพค้าขายไม่ใช่อาชีพสบาย การค้าขายเป็นอาชีพที่ต้องขยันอดทน เกลี้ยวงลาต ประหยัด และใช้เวลาในการทำงานนานด้วยเมื่อได้มีโอกาสขยายธุรกิจก็จะพยายามใช้โอกาสนี้ให้ดีที่สุด เพื่อวันหลังมีลูกหลานได้สืบทอดงานค้าขายจากครอบครัวต่อไป

นวนิยายเรื่อง แก๊งดีตระกูลซ่ง กล่าวถึงอาชีพครอบครัวนายเคี้ยงและภรรยาทั้งสองคนเปิดร้านขายเครื่องดื่มน้ำอยู่ที่ตลาดสด ดังตัวอย่าง

ส่วนกินเนี้ยกับพวกก็จะอาศัยขายเครื่องดื่มน้ำชากาแฟจนสี่ห้าทุ่มจึงเก็บร้าน

(แก๊งดีตระกูลซ่ง. 2548 : 7)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เนื่องจากครอบครัว "ตระกูลซ่ง" มีคุณปู่ คุณย่า และลูกๆ หลายคนต้องเลี้ยงดู ดังนั้น ทั้งสองคนต้องพยายามเพิ่มรายได้จึงจะสามารถให้สมาชิกในครอบครัวมีกินมีใช้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ มีบ้านเป็นของตนเองและมีที่นอน อาชีพค้าขายจึงเป็นอาชีพที่จะสร้างรายได้ให้คนไทยเชื้อสายจีนได้มากขึ้น ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนจึงให้ความสำคัญกับอาชีพค้าขาย ไม่ว่าจะค้าขายสินค้าใด คนไทยเชื้อสายจีนก็ตั้งใจและพยายามด้วย เพื่อหวังให้สมาชิกได้เปลี่ยนสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ทำอาชีพเกี่ยวกับอาชีพการรับจ้าง เพราะในตอนแรกนั้นครอบครัวมีฐานะต่ำต้อยและยากจน พวกเขาต้องอดทน ประหยัด และขยันด้วยนิสัยเหล่านี้ จึงมีโอกาสเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว และเปลี่ยนจากอาชีพรับจ้างมาเป็นอาชีพค้าขาย เพราะการค้าขายนับเป็นอาชีพที่ชำนาญสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน และเป็นหนทางที่ทำให้ครอบครัวเปลี่ยนสภาพยากจน ไปเป็นร่ำรวยได้ในที่สุด

3.2.2 อาชีพของลูกคนจีนที่เกิดในเมืองไทย

รุ่นลูกหลานคือลูกของชาวจีนอพยพที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นชาวจีนทั้งคู่ หรือพ่อแม่เป็นชาวจีนอพยพแต่แม่เป็นคนไทย คนรุ่นนี้ จะเกิดและเติบโตในเมืองไทย เพราะฉะนั้น คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกหลานจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย การอบรมความคิดจากครอบครัวและสังคมไทย ทำให้อาชีพของรุ่นลูกหลานมีหลากหลายกว่ารุ่นพ่อแม่ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 อาชีพสืบทอดจากครอบครัว

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึง ลูกหลานของเหลียง สือพานิชย์ ตั้งแต่เกิดมาก็ได้ชีวิตสบาย สืบทอดกิจการต่าง ๆ ในครอบครัว สมาชิกส่วนมากจะทำงานในธุรกิจของตระกูล ด้วยความขยัน นั้ฐเป็นลูกของเหลียงกับเนียม เขาทำงานที่บริษัทของตระกูลและเป็นกรรมการบริษัทด้วย พี่ชายชื่อยี่เป็นหลานของเหลียงกับเหมยหลิง เมื่อเรียนจบจากเมืองนอกก็กลับมาทำงานในบริษัทของตระกูลด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่าง

ความตกลงดังกล่าวมีผลให้ลุงนัฐก้าวเข้าไปเป็นผู้จัดการใหญ่ของ "สินทองฯ" ขณะเดียวกับพี่ชายชัยกลับเข้ามาในบริษัท "นัฐกิจ อะ-ลา-โมด" อีกครั้งหนึ่งในฐานะกรรมการบริหารบริษัท

(ลอคลายมังกร. 2554 : 196)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่า ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน "สื่อพาณิชย์" เมื่อเวลาเปิดบริษัทหรือโรงงานต่างๆ ทางด้านการค้าขาย ผู้ใหญ่ทุกคนในครอบครัวมักจะหวังว่า ลูกหลานของครอบครัวจะสืบทอดงานต่อจากพ่อแม่ เพราะสิ่งที่ตนเองสร้างขึ้น โดยผ่านอุปสรรคและความยากจนมากมาย ทรัพย์สินที่ได้มาไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ จึงปรารถนาให้ลูกหลานมารับตำแหน่งที่สำคัญในบริษัท ในความคิดของคนไทยเชื้อสายจีน ลูกหลานมีสิทธิ์ สืบทอดกิจการของครอบครัว โดยประธานกรรมการจะมีตำแหน่งสำคัญมอบแก่ลูกหลาน แล้วจะสอนลูกหลานให้ทำธุรกิจอย่างรอบคอบเพื่อดูแลรักษาและบริหารสืบทอดกิจการของครอบครัวต่อไป

นวนิยายเรื่อง ทายาทป่องแป้ง ได้กล่าวถึง ทินนาถ ธนายู เป็นลูกครึ่งจีนไทย เขาเป็นหลานคนเดียวที่มีสิทธิ์ได้สืบทอดมรดกของครอบครัว เพราะตาหรือทวดของทินนาถ ธนายูได้สร้างตัวจากคนรับจ้างย้อมผ้า จนมีฐานะเป็นปึกแผ่นเป็นนักธุรกิจที่มีฉายาว่า "ราชาผ้าทอไทย" และเป็นมหาเศรษฐีอันดับแนวหน้าดังตัวอย่าง

เฝ้าแก่งสร้างตัวจากเจ้าของร้านผ้าเล็ก ๆ จนกลายเป็นเสี่ยทรง ประธานบริษัทอุตสาหกรรมทอผ้าและค้าผ้าไหม เมื่อแก่ตายมรดกทุกชิ้นก็ตกเป็นของหลานชายคนเดียว

(ทายาทป่องแป้ง. 2517 : 388)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าอากังได้สร้างบริษัทด้วยชีวิต เขามีหลานชายเพียงคนเดียว จึงเป็นหน้าที่ของหลานชายที่ต้องประกอบอาชีพสืบทอดธุรกิจของครอบครัว จะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนนิยมให้ลูกหลานที่มีสายเลือดเดียวกันสืบทอดมรดกในครอบครัว อาชีพที่สืบทอดมักเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการค้าขาย

ครอบครัวของคุณปู่ มร.ว จิรายุส ธนายู เมื่อแต่งงานกับภรรยาคนแรก ซึ่งเป็นลูกคนเดียวของขุนนางใหญ่ชั้นพระยาพานทอง ครอบครัวร่ำรวยมาก ซึ่งช่วยให้จิรายุส ธนายูมีฐานะมั่งคั่งเป็นปึกแผ่น หลังจากภรรยาคนแรกเสียชีวิตจิรายุส ธนายูแต่งงานกับภรรยาคนที่ 2 ได้มีลูกชาย ลูกชายคนโตสืบทอดกิจการงานจากพ่อ พ่อมมีหลานชาย หลานชายก็ทำงานในบริษัทของจิรายุส ธนายู เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง

หม่อมหลวงโรจพร เป็นผู้อำนวยการบริษัทสรรพสินค้าใหญ่ของตนเอง
คุณราชนัย อายุเพิ่งจะสามสิบ ทำงานเป็นผู้จัดการบริษัทสรรพสินค้าของ
บิดามารดา

(ทายาทป๋องแป๋ง. 2517 : 13-14)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะให้ลูกชายคนโตเป็น
หัวหน้าในการสืบทอดกิจการของบริษัทในครอบครัว และให้มีตำแหน่งที่สำคัญที่สุดและ
รับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างในบริษัท ส่วนลูกคนอื่นจะช่วยพี่ชายดูแลงานอื่น ๆ ในบริษัทเพื่อช่วยให้
ธุรกิจของครอบครัวเจริญก้าวหน้า

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงรุ่นลูกหลานของครอบครัว "ชั้นธนวานิชย์"
ได้เข้ามาบริษัทกิจการอุตสาหกรรมน้ำตาลเพื่อช่วยขยายกิจการให้ใหญ่โตมากขึ้น ดังตัวอย่าง

สมัยที่ท่านประธานริเริ่มกิจการอุตสาหกรรมน้ำตาลของบริษัทเราเมื่อหก
เจ็ดทศวรรษก่อนนั้น การค้าไม่หวือหวาเท่าไร การลงทุนก็ไม่หนักหนา
อะไร แต่พวกลูกๆ ของท่านเข้ามาดูแลในระยะ 20 ปีหลังนี้ ผมพบว่าการ
ลงทุนผัน ไปสู่ ทิศทางที่น่าหวาดเสียวมากขึ้น และมีความเสี่ยงสูงขึ้น
ตลอดเวลาเจ็ดปีที่ผมนั่งอยู่ในตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่ของ "ชั้นธน
วานิชย์เทรดส์" ผมได้ปรับปรุงระบบการกู้เงินให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2546 : 78-79)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนเห็นความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
สมาชิกครอบครัว เนื่องจากพลังของคนเดียวไม่สามารถทำให้กิจการของครอบครัวใหญ่โตได้ หาก
สมาชิกทุกคนในครอบครัวช่วยกันคิดช่วยกันทำจึงจะทำให้กิจการของครอบครัวเจริญมากขึ้นได้
โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัว หากสมาชิกสามัคคีกัน รักกัน ต่างคนต่างทำหน้าที่ในกิจการของ
ครอบครัวอย่างเต็มที่ จะช่วยเสริมสร้างธุรกิจของครอบครัวให้มั่นคงขึ้น ดังนั้น ทำการค้าขายขอ
คนไทยเชื้อสายจีนประสบความสำเร็จก็เพราะมีลูกหลานในครอบครัวจำนวนมากและทุกคน
สามัคคีกันสืบทอดกิจการของครอบครัวอย่างเต็มใจ และร่วมกันพัฒนากิจการของครอบครัวให้
ก้าวหน้าต่อไป

นวนิยายเรื่อง แก๊งตีตระกูลช่ง กล่าวถึงลูกชายทั้ง 4 คนในตระกูลช่งปรึกษากัน คิดเรื่อง
เกี่ยวกับการค้าขาย อาชานยังไม่รู้ตนเองเป็นคนในตระกูลช่ง แต่เขากับพี่น้องอีก 3 คนช่วยกันจัดการ
แผงร้านขายข้าวต้มที่ตลาดสดดังตัวอย่าง

วันต่อมาหน้าแผงร้านขายข้าวต้มของคนแฉ่ง มีป้ายหนังสือตัวสีแดง
เขียนสละสลวยคล้ายตัวหนังสือจีน แต่เป็นภาษาไทยว่า "ข้าวต้มแก๊งตี

ตระกูลช่ง” ตั้งอยู่ด้านหน้า ผู้คนต่างพากันแปลกใจต่อการแต่งเนื้อแต่งตัว
ของคณชาย ซึ่งเป็นชายหนุ่มล้วน ๆ เพราะทุกหนุ่มสวมเสื้อผ้าขาวจิ้น และ
สวมหมวก ทั้งชุดเป็นสีเทาเหมือนกันทั้งนั้น

(แก๊งค์ตระกูลช่ง. 2548 : 190)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า พี่น้อง 4 คนแม่เพียงแคเปิดแผงรายขายข้าวต้ม แต่ยังร่วมมือช่วยใจ
ช่วยกันพัฒนาการค้า แบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ทำให้ร้านค้าขายข้าวต้มมีชีวิตชีวา จากตัวอย่างแสดง
ให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจิ้นรุ่นลูกหลานก็ยินยอมสืบทอดกิจการจากพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย
แบบใด

3.2.2.2 อาชีพตามตัวเองต้องการ

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึง ลูกสาวแต่ละคนของฮั่ว ่วมีความคิดเกี่ยวกับอาชีพของ
ตนเอง โดยไม่ยอมตามรอยเท้าของฮั่ว ่ว ทำอาชีพการค้าขาย อย่างเช่นตัวละคร หงส์อยากมีอาชีพเป็น
ช่างตัดเสื้อผ้าตอนที่เรียนหนังสืออยู่โรงเรียนก็เลือกเรียนวิชาตัดเสื้อผ้า เมื่อเรียนจบแล้วได้ทุนเปิด
ร้านจากคุณพ่อ เนื่องจากมีความสนใจเรื่องตัดเสื้อผ้าจึงพยายามศึกษาเพิ่มเติมความรู้จากข่าวสาร
ต่าง ๆ ทำให้ร้านของหงส์เป็นร้านใหญ่ที่ทันสมัย ดังตัวอย่าง

หงส์มีงานล้นมือต้องกลับไปทำที่บ้าน เมื่อกิจกรรมร้านตัดเสื้ออยู่ตัว หงส์
ก็พยายามศึกษาเพิ่มเติมจากข่าวสารต่างๆ ร้านของหล่อนจึงเป็นร้านใหญ่ที่
ทันสมัยในย่านนี้

(ดงดอกเหมย. 2544 : 223)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความคิดรุ่นลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจิ้นได้รับ
อิทธิพลจากสังคม จึงมีการเปลี่ยนแปลงความคิดทัศนคติในการดำเนินชีวิตตนเอง โดยมีความคิดว่า
อาชีพที่ตัวเองจะต้องเป็นสิ่งที่คุณเองสนใจจึงจะมีความสุข ไม่จำเป็นต้องมีอาชีพตามที่พ่อแม่
กำหนดหรือมีอาชีพเช่นเดียวกับอาชีพของครอบครัว ดังนั้นอาชีพของคนไทยเชื้อสายจิ้นรุ่น
ลูกหลานจึงเปลี่ยนแปลงไปจากรุ่นที่ 1 เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ได้รับและวัฒนธรรม
ของตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างหลากหลาย คนไทยเชื้อสายจิ้นในสังคมไทยก็เริ่มรับค่านิยม
ตะวันตกเข้ามาใช้และค่อยๆ เปลี่ยนแปลงตนเองไปตามกระแสนิยมด้วย

อาหารการกิน ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเสื้อผ้า 4 อย่างนี้คือปัจจัยสำคัญที่มนุษย์ขาด
ไม่ได้ แพทย์ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกับยารักษาโรค ในสมัยก่อนคนที่แพทย์มักจะเป็นผู้ชายแต่
ต่อมาผู้หญิงก็มีสิทธิเป็นแพทย์ได้ นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย เมื่อลูกสาว จู เรียนที่มหาวิทยาลัย เธอ
ก็ตั้งใจและขยันเรียนความรู้เกี่ยวกับแพทย์ดังตัวอย่าง

จุดเวลาที่ข้อมือ เมื่อแยกออกมาใช้ชีวิตตามลำพังในหอพักนักเรียนแพทย์
 จู๊กก็มีอิสระในการดูแลตัวเองมากยิ่งขึ้น หล่อนและสุนัขต่างชอบเข้าคณะ
 แพทยศาสตร์ได้ในรุ่นเดียวกัน เวลาที่ผ่านมานานปียิ่งกระชับ
 ความสัมพันธ์ของหล่อนและเขายิ่งขึ้น

(คงคอกเหมย. 2544 : 332)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า อาชีพตามตัวเองต้องการของจู๊กก็เป็นแพทย์ เธอก็พยายามทำให้
 ความฝันของตนเองกลายเป็นเรื่องจริง จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ระหว่างโลกการเปลี่ยนแปลง
 อาชีพลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนได้พัฒนาเป็นอาชีพหลากหลาย เนื่องจากคนรุ่นใหม่มองเห็น
 โลกที่กว้างขวาง ทำความเข้าใจชีวิตมากขึ้น อยากใช้ชีวิตเพื่อตัวเองและไม่จำเป็นต้องตามรอยเท้าของ
 พ่อแม่ ตามความต้องการมีอาชีพแพทย์สำหรับผู้หญิงรุ่นที่ 2 ของชาวไทยเชื้อสายจีนนับได้ว่า เป็น
 การผลิตบทบาทของผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีนในสังคมอย่างมากมาย เนื่องจากบทบาทในรุ่นที่ 1
 ผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นผู้หญิงเบื้องหลังมีบทบาทเฉพาะในครอบครัว แต่การที่ผู้หญิงชาวไทย
 เชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 ต้องการมีอาชีพเป็นแพทย์ก็นับว่า ผู้หญิงชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 มีบทบาท
 ออกไปนอกครอบครัวมากขึ้น มีบทบาทสำคัญต่อสังคมมากขึ้นด้วย

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า อาชีพคนไทยเชื้อสายจีนของรุ่นที่ 1 กับรุ่นลูกหลานมีความแตกต่าง
 อาชีพที่รุ่นที่ 1 ทำมากที่สุดคือ อาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจ รุ่นลูกหลานส่วนมากเป็นอาชีพ
 สืบทอดจากครอบครัว เนื่องจากลูกหลานได้ฝึกทำงานในบริษัทของครอบครัวตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ
 และอาชีพตามตัวเองต้องการ เนื่องจากเรียนความรู้หลากหลายแล้วได้เปลี่ยนความคิดเข้าสู่โลก
 สมัยใหม่

3.3 วัฒนธรรมและชนบประเพณี

สมบูรณ สุขสำราญ (2529 : 9) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า "วัฒนธรรมเป็นระบบ
 สัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อให้ทุกคนรู้ความหมายร่วมกันและสามารถประพฤติ
 ปฏิบัติต่อกันได้ สัญลักษณ์ดังกล่าวอาจเป็นวัตถุ พฤติกรรมหรือแนวความคิดก็ได้คนเราที่เกิดใน
 โลกใบนี้ ถ้าหากถามว่า มีสิ่งใบบ้างที่ทำให้เรารู้สึกภูมิใจ คำตอบอาจจะแตกต่างกันไป บางคน
 อาจจะตอบว่า ภูมิใจในประวัติความเป็นมาของชาติที่เก่าแก่ ภูมิใจประเทศที่สวยงามดินแดนแห่ง
 ความสุข เป็นต้น แต่คำตอบต่างๆเหล่านี้ล้วนเกิดความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของบ้านเราเอง
 สำหรับเรื่องวัฒนธรรมนั้น ไม่มีสูงหรือต่ำ ดีหรือเลว ถ้าสมัยหรือทันสมัย มีแต่เห็นความแตกต่าง

หรือความคล้ายคลึงกัน บางทีแม้มีวัฒนธรรมที่ต่างกัน แต่สุดท้ายก็สามารถผสมผสานอย่างกลมกลืนสวยงาม

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร ดงดอกเหมย มงกุฎดอกส้ม แก๊งดีตระกูลซ่ง จดหมายจากเมืองไทย ทายาทป๋องแป๋ง และหัวใจรักเกรตริไฟน์ เรื่องเหล่านี้ กล่าวถึงวัฒนธรรมและประเพณีเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนที่ใช้ในการสร้างครอบครัวใหญ่และรากฐานใหม่ที่เมืองไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนอยู่ในสังคมไทย โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์วัฒนธรรมและขนบประเพณีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การแต่งงาน

การแต่งงานถือเป็นเรื่องใหญ่ในชีวิตเรา ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันไม่ว่าคนไทยหรือคนจีนเมื่อแต่งงานก็จะมีพิธีการอย่างมากหลายขั้นตอน เพราะเป็นเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตของมนุษย์เรา โดยเฉพาะหน้าที่ของการแต่งงานในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนก็คือการสืบทอดวงศ์ตระกูล การเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว และการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

3.3.1.1 การแต่งงานตามพ่อแม่สั่ง

ในสมัยก่อนหนุ่มสาวจีนแต่งงานกันไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ครองของตนเอง ต้องแต่งงานกับคนที่ผู้ใหญ่จัดหาให้ระบบการแต่งงานไม่ได้ให้ความสำคัญกับความรักแท้จริงตามความปรารถนาของทั้งสองคน เข้าว่าเจ้าสาวแต่งงานกันโดยไม่เคยเจอหน้ากัน พ่อสื่อแม่สื่อเป็นผู้จัดหาคู่ให้หากพ่อแม่หาคู่ที่เหมาะสมให้ลูกแล้ว ลูกไม่สามารถปฏิเสธ ต้องทำตามความต้องการของผู้ใหญ่เท่านั้น มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นลูกที่ไม่กตัญญู ระบบการแต่งงานแบบนี้ใช้วิธีการคลุมถุงชน

3.3.1.1.1 การแต่งงานของรุ่นที่ 1

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร เหลียงแต่งงานกับเหมยหลิง ภรรยาที่เมืองจีนเนื่องจากพ่อแม่ของเหลียงเป็นคนจัดการให้ เหลียงกับเหมยหลิงไม่มีโอกาสแต่งงานตามใจตนเอง ดังตัวอย่าง

เมื่อปู่' ตัดสินใจจะออกจากบ้านที่เมืองซัวเถาลงเรือมาเสียดัง โขกทางทะเลได้
ปู่' ทวดย่าทวดเกรงว่า ปู่' จะหลงเสน่ห์ผู้หญิงต่างแดนจนลืมบ้านเกิดเมือง
นอน จึงให้พ่อสื่อแม่สื่อหาลูกสะใภ้ให้คนหนึ่ง ปู่' กับย่าใหญ่ไม่เคยเห็น
หน้าค่าตากันมาก่อน

(ลอดลายมังกร. 2554 : 7-8)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่า เหลียงกับเหมยหลิงแต่งงานแบบ "คลุมถุงชน" สองคนแต่งงานกันโดยไม่ได้รักกัน พ่อแม่สองฝ่ายเป็นคนตัดสินใจให้เพราะพ่อแม่ของเหลียงกลัวเหลียง

ไปทำงานที่เมืองไทยแล้วล้มบ้านเกิดที่เมืองจีน ดังนั้น จึงบังคับหญิงสร้างรากฐานที่เมืองจีนก่อน เรื่องการแต่งงานแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนผู้ใหญ่มักจะเป็นผู้จัดการเรื่องการแต่งงานของลูกหลาน เพราะผู้ใหญ่มั่นใจว่าตนเองเป็นคนที่มีประสบการณ์หลากหลาย และทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ลูกหลานมีความสุขในอนาคต การที่ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยอมแต่งงานแบบคลุมถุงชนแสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนปลูกฝังเรื่องความกตัญญูให้ลูกหลานตั้งแต่วัยเด็ก ๆ โดยสอนว่า ถ้าจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จต้องเป็นคนดี ก้าวแรกที่เป็นคนดีคือกตัญญูต่อพ่อแม่ ดังนั้น การแต่งงานโดยทำตามพ่อแม่ต้องการจึงเป็นวิธีหนึ่งที่แสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ในครอบครัว

3.3.1.12 การแต่งงานของรุ่นลูกหลาน

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึงหงส์ ลูกสาวคนโตยินยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ไม่เคยพบกันเพื่อตามใจของฮั่ว มื่อเวลาน้อง ๆ ทุกคนถามหงส์คิดดีหรือยัง เพราะเรื่องการแต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญในชีวิตมนุษย์แต่หงส์ตอบว่าคิดดีอยู่แล้ว ดังตัวอย่าง

“เจ้” ลี้จู่ทวน “คิดดีแล้วหรือ เจ้ยังไม่ได้เห็นหน้าเขาเลยนะ เสียชัชชยคนนี้เขาตาบอดหูแหว่งหรือเปล่านั้นไม่รู้” ไร่ใจแม่สื่อกิมฮวย ได้ยัง ใจ เดียวก็เหมือนตอนที่แม่สื่อสื่อคู่ให้ไปหอรอก...”

เสียง ลี้ หลิน จูและเจ็กต่างรุมล้อมหงส์ จูเป็นคนช่างคิดช่างมองหลายแง่มุม “...เกิดเขาไม่ได้เป็นอย่างที่แม่สื่อกิมฮวยโฆษณาชวนเชื่อไว้ละ เจ้จะทำยังไง”

“เจ้ก็คิดแล้ว”

หงส์ยิ้ม “ขอบใจทุกคนที่เป็นห่วง แต่เจ้ตัดสินใจแล้วจริงๆ”

หล่อนจะแต่งงานกับชัชชย

(ดงดอกเหมย. 2544 : 267)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าหงส์เป็นลูกสาวที่มีลักษณะว่านอนสอนง่าย และเป็นลูกสาวที่กตัญญูหงส์แต่งงานกับผู้ชายที่ไม่เคยรู้จักกันเพราะเขาปฏิบัติงานตามคำสั่งของพ่อ คุณแม่ของหงส์เสียชีวิตตอนหงส์อายุยังน้อย ฮั่ว ลี้จู่ลูกสาวทั้งหมดเติบโตด้วยความลำบาก ดังนั้นหงส์ก็อยากทำหน้าที่ของลูกสาวให้ดีที่สุด แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกหลานได้รับอิทธิพลจากตะวันตกในสังคมไทย แต่ด้านคุณธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนยังเก็บไว้

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย กล่าวถึง เว่งกิม ลูกชายคนเดียวของตันสว่างอู๋ไม่ยอมแต่งงานกับกุหลาบ ซึ่งเป็นเป็นลูกสาวเพื่อนสนิทของ ตันสว่างอู๋ เพราะไม่อยากแต่งงานกับคนที่ไม่รู้จักคุ้นเคยกันตันสว่างอู๋กับภรรยาที่พยายามแต่งงานหมั้นของสองคนก่อนและพาสมาชิกครอบครัว

ไปเที่ยวบางแสนเพื่อให้ทั้งสองคนได้สนิทกันมากขึ้น เมื่อได้อยู่กันตามลำพังระหว่างการท่องเที่ยว
สองคนก็สนิทกันตามที่พ่อแม่ต้องการสุดท้ายทั้งสองคนก็ได้แต่งงานกันดังตัวอย่าง

การที่เราไปเที่ยวคราวนี้ เว่งคิมและกุหลาบสนิทกันมากขึ้นดังที่เรา
ต้องการ ...เราไปกันอย่างสนุกสนานร่าเริง

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 545)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกมีความคิดตนเองในเรื่องการแต่งงาน พ่อแม่
สั่งลูกหลานแต่งงานด้วยคำพูดตรง ซึ่งไม่เห็นผลอะไรอาจจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองรุ่นยิ่ง
เดือนร้อน ถ้าพ่อแม่ใช้วิธีการเหมาะสมเพื่อโน้มน้าวใจลูกหลานให้แต่งงานกับคนที่พ่อแม่หาให้
ลูกหลานก็ยอมทำตามพ่อแม่ที่ต้องการ ดังเช่น ต้นสว่างผู้จัดการเรื่องการแต่งงานของเว่งคิมโดยผ่าน
อุปสรรคมากมาย แต่ผลสุดท้ายคือเว่งคิมแต่งงานกับผู้หญิงที่พ่อแม่เลือกให้ เพราะฉะนั้น สำหรับ
คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 2 พ่อแม่ไม่ได้สั่งให้แต่งงานได้ง่ายเหมือนรุ่นที่ 1 แต่หากพ่อแม่อยากให้
แต่งงานกับคนที่เหมาะสม พ่อแม่ต้องวางแผนเรื่องการแต่งงานเพื่อให้ลูกยอมทำตามที่ต้องการ

3.3.1.2 การแต่งงานเพื่อสมบัติตัวเอง

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรศรีphine กล่าวถึงตัวละคร ทศพร ซึ่งเป็นลูกชายของภรรยาน้อย
ฐานะเขาจึงต่ำกว่าพี่ๆ ซึ่งเป็นลูกของภรรยาใหญ่ เพราะเหตุนี้ แม่ของทศพรอยากให้ทศพรรีบ
แต่งงาน จึงจะได้มีลูกหลานแล้วสามารถแบ่งสมบัติของคุณพ่อมาสู่ครอบครัวภรรยาเล็กได้บ้าง ทำ
ให้ชีวิตในครอบครัวใหญ่มีความมั่นคงขึ้น ดังตัวอย่าง

“อยู่เป็น โสคอย่างที่สมบูรณ์ดีกว่า ผมเห็นเรื่องแม่สามีลูกสะใภ้บ้านนี้ แล้ว
ขนหัวลุก มีผมโสคอีกคน บ้านเราจะให้มีเรื่องกันน้อยลง เวลาแบ่งสมบัติ
ตัวหารก็น้อยลงด้วย” แต่แม่ผมเค้าหาว่าผมบ้า

“เด็ก โง่ อันที่จริงแก่น่าจะรีบๆ แต่งงานเสียที มีลูกซักสามสี่คนอย่างพวก
รุ่นใหญ่เค้า เราจะได้แบ่งสมบัติท่านประธานมาเยอะๆ ไม่งั้นคนอื่นเอาไป
หมด”

“คนอื่นที่ไหน ก็ที่ๆ ผมทั้งนั้น”

(หัวใจรักเกรศรีphine. 2546 : 9)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าวิธีการแบ่งสมบัติของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนต้องการขึ้นอยู่กับ
จำนวนสมาชิกสำหรับครอบครัวเล็กจากภรรยาต่างๆ ถ้ายังมีลูกหลานมากก็ยังได้สมบัติเยอะ
จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ฐานะภรรยาในครอบครัวของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนมีความแตกต่าง
เพราะฉะนั้น นอกจากการแต่งงานจะเป็นวิธีการสืบทอดตระกูลของครอบครัวแล้ว การแต่งงานยัง
เป็นหนทางแบ่งสมบัติจากครอบครัวใหญ่มาสู่ครอบครัวที่สร้างขึ้นใหม่ด้วย

3.3.1.3 การแต่งงานเพราะความรัก

หลังจากคนไทยเชื้อสายจีนใช้ชีวิตที่เมืองไทยแล้ว ความคิดต่อเรื่องการแต่งงานของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนได้เริ่มเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 หรือรุ่นลูกหลานล้วนแสดงความคิดว่าการแต่งงานต้องเพราะความรัก

3.3.1.3.1 การแต่งงานของรุ่นที่ 1

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ตัวละครเอก ต้นสว่างอุ มาเมืองไทยได้ไม่กี่เดือนทำงานเป็นลูกจ้างของร้านค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีน เขากับลูกสาวคนโตของเจ้าของร้านรักกัน โดยมีโอกาสทำความรู้จักกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อนที่สุดท้ายจะได้แต่งงานกันดังตัวอย่าง

หมุยเอ็งยิ้ม เอ้อมมือไปหยิบของสิ่งหนึ่งซึ่งคงจะอยู่ไม่ไกลจากตัวนักเธอ ยิ้มว่า “เอาไปใช้เช็ดหน้า” แล้วเอาสิ่งนั้นก็ลอยละลิวลงมา ลูกรับเอาไว้ได้ อย่างว่องไวผ้าเช็ดหน้าขนหนูเนื้อนุ่มสีชมพูอ่อน แต่สิ่งที่ทำให้ลูกตกใจคือ กำไลหยกเนื้อดีซึ่งผูกติดมากับข้อมือหนึ่งของผ้า

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 63)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า จากความขยันทำงานของต้นสว่างอุ และทำงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วนด้วยทำให้นายจ้างไว้วางใจ ลูกสาวของนายจ้างก็รู้สึกชอบในความขยันของต้นสว่างอุที่สุด ต้นสว่างอุก็ได้แต่งงานกับลูกสาวคนโตของนายจ้างตามใจตนเองด้วยความรักที่ทั้งสองมีต่อกัน การแต่งงานเพราะความรักแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนรื้อหาคู่ครองให้ตนเองตั้งแต่คนรุ่นที่ 1 และสร้างครอบครัวใหญ่ขึ้นด้วยความรักที่มีต่อกัน

นวนิยายเรื่อง มงกุฎดอกส้ม กล่าวถึง เซงสี่เกียงแต่งงานกับเยนหลิงภรรยาคนที่ 2 ด้วยความรัก เยนหลิงเป็นหลานสาวบุญธรรมของภรรยาท่านทูต และเติบโตแบบชาวจีนเต็มตัว เซงสี่เกียงพบเยนหลิงครั้งแรกเมื่อเขาเดินทางไปติดต่อธุรกิจที่สิงคโปร์ จึงสนใจเยนหลิงทันทีที่พบกันครั้งแรก เขาจึงรีบจัดการสู่ขอมาเป็นภรรยาคนที่ 2 ดังตัวอย่าง

เซงสี่เกียงพบหล่อนครั้งแรกเมื่อเขาเดินทางไปติดต่อธุรกิจที่สิงคโปร์ เยนหลิงสาวสะพรั่งงามพร้อมทั้งหน้าตา รูปทรง ตลอดจนจรตกริยา ซ้ำยังฉลาดเฉลียวแคล่วคล่อง เศรษฐีจีนจากเมืองไทยสนใจทันทีที่พบ เขารีบจัดการสู่ขอมาเป็นเอกภรรยา

(มงกุฎดอกส้ม. 2538 : 15)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ก็กล้าแสดงความรักของตัวเอง เหมือนกับคนรุ่นใหม่เช่นกัน ดังเช่น เซงสี่เกียงกับเยนหลิงแต่งงานกันเพราะความรัก โดยครอบครัวนี้ มีฐานะที่ดีในสังคมและร่ำรวยด้วย จึงทำให้ชีวิตทั้งสองคนสบาย

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย ฮั่วเป็นลูกกำพร้าและทำงานที่ท่าเรือ เหมยเป็นลูกสาวเศรษฐี ซึ่งต้องแต่งงานกับพวกสกุลเจาเมืองกวางโจวแต่ฮั่วกับเหมยรักกันจึงตกลงหนีมาถึงประเทศไทย เพื่อใช้ชีวิตใหม่ ดังตัวอย่าง

ฮั่วค่อย ๆ เยกหน้าขึ้น หันมาเห็นเหมยทอดรอยยิ้มให้อย่างอ่อนโยน
 “เหมย” “ใครบอกว่าคนไม่มีความฝัน ไปไหนก็ไม่ถึง เรามีความฝันแล้ว
 เราจะไปเมืองไทยด้วยกัน”

“ฉันตัดสินใจแล้วว่า...ฉันจะไปมีชีวิตใหม่กับฮั่วที่แผ่นดินไทย”

(ดงดอกเหมย. 2544 : 12)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าฮั่วกับเหมยเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 1 ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนแต่งงานแบบ “คลุมถุงชน” เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งงานแบบจีน สมัยก่อนในเมืองจีนนิยมให้ลูกหลานแต่งงานแบบ “คลุมถุงชน” โดยเจ้าสาวไม่เคยพบกันมาก่อนดังเช่น คุณพ่อของเหมยบังคับเหมยให้แต่งงานกับคนที่ไม่รักกัน ในขณะเดียวกันฮั่วกับเหมยมีความรักกัน จึงเป็นเหตุที่ฮั่วกับเหมยอยากหนีมาเมืองไทยกลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และสร้างครอบครัวที่เมืองไทย

3.3.1.3.2 การแต่งงานของรุ่นลูกหลาน

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึงตัวละคร นั้ฐ ลูกชายของเหลียงเลือกคู่รักที่จะแต่งงาน โดยไม่ได้รับคำอนุญาตจากพ่อแม่ผู้ใหญ่ดังตัวอย่าง

แต่หากจะมีเรื่องที่ทำให้ปู กับย่าเนียมผิดหวังในตัวนั้ฐแล้วละก็เรื่องนั้นก็
 คงเป็นเรื่องที่งู ๆ ลุงนั้ฐก็ตัดสินใจจดทะเบียนแต่งงานกับป้าอรโดยไม่บอก
 เล่าแก่สืบใคร

(ลอดลายมังกร. 2554 : 27)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าวิธีการแต่งงานแบบ “คลุมถุงชน” ค่อย ๆ หายไป เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกหลานได้รับอิทธิพลจากตะวันตกว่า ความรักเป็นเรื่องที่อิสระ ไม่ควรถูกใครบังคับ ความสุขของตัวเองต้องอยู่ในมือตัวเองและคนอื่นไม่สามารถยุ่งเกี่ยวได้ เพราะฉะนั้น คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่แตกต่างกับคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่เน้นเรื่องความรักระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว ซึ่งไม่นิยมทำตามคำสั่งของพ่อแม่ และไม่ผ่านการจับคู่ของพ่อแม่สื่อ คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่ 3 ต้องการเลือกคู่ชีวิตด้วยตัวเอง แต่ในด้านความกตัญญูรุ่นลูกหลานก็พยายามใช้วิธีการอื่นมา แสดงความกตัญญูแทนการแต่งงานกับคนที่พ่อแม่หาให้ด้วยกัน ส่งเงินให้พ่อแม่ใช้ หรือใช้ชีวิตใกล้ชิดกับพ่อแม่

นวนิยายเรื่อง ทายาทป่องแป้ง กล่าวถึงตัวละครทิน โชติ ธนาฯ ลูกชายคนที่ 2 มีลักษณะเหมือนกับตัวละครนี้ฐในนวนิยายเรื่อง ลอคลายมังกร เนื่องจากทิน โชติ ธนาฯ ชัดใจกับคุณพ่อในเรื่องการแต่งงานเพื่อแต่งงานกับผู้หญิงที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ทั้งสองคนจึงตัดขาดจากความเป็นพ่อเป็นลูก ดังตัวอย่าง

ลูกชายคนที่สองของคุณชายท่านคือหม่อมหลวงทิน โชติ รัชการเป็นทหาร เกิดขัดใจกับบิดาเรื่องไม่ยอมแต่งงานกับกุลสตรี ที่คุณชายสรรแล้วเพื่อรับเป็นลูกสะใภ้ ก็เลยถูกตัดขาดจากความเป็นพ่อเป็นลูก

(ทายาทป่องแป้ง. 2517 : 12)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เรื่องการแต่งงานของทิน โชติ ธนาฯ ทำให้คุณพ่อโกรธ ซึ่งต้องตัดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก และทิน โชติ ธนาฯ เพื่อได้ความรักแบบอิสระก็ทำให้พ่อเสียใจจากเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับเรื่องการแต่งงานมาก รุ่นที่ 1 มุ่งจะเลือกลูกสะใภ้ด้วยตัวเอง แต่รุ่นลูกหลานอยากเลือกคู่ครองด้วยตัวเอง

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย กล่าวถึง เม้งจู ลูกสาวสุดท้องของต้นสว่างผู้แต่งงานกับวิญญู คนไทยที่มีฐานะธรรมดา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากต้นสว่างผู้ ทำให้ต้นสว่างผู้โกรธจนไม่ให้ของขวัญและเงินหมั้นในการแต่งงาน และไม่ไปร่วมพิธีการแต่งงานของลูกสาวดังตัวอย่าง

งานแต่งงานของเม้งจูนั้นลูกไม่ไปตามเคย ลูกสาวแต่งงานลูกไม่ไปแน่ ๆ

ผิดธรรมเนียม ฮั้งบ้วยและพี ๆ ของแกไป กลับมาบอกว่างานสนุกมาก

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 584)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกหลานให้ความสำคัญกับการแต่งงานของตนเองมากขึ้น เม้งจูเป็นผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนแบบสมัยใหม่ เธอไม่ยอมแต่งงานตามที่พ่อแม่สั่งอยากได้สามีที่รักกันเพื่อร่วมกันสร้างครอบครัวเล็กๆ ที่อบอุ่นก็พอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน วัฒนธรรมการแต่งงานแบบจีนคือการแต่งงานตามพ่อแม่สั่งกำลังค่อย ๆ หายไปตั้งแต่รุ่นที่ 2 เรื่อยมา เนื่องจากได้รับแนวคิดแบบตะวันตกเข้ามาในการดำเนินชีวิต

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรตรีฟีน กล่าวถึงตัวละคร ทศพร ซึ่งเป็นลูกชายของภรรยาน้อย เขาเป็นผู้จัดการบริษัทของครอบครัวใหญ่ที่สืบทอดกิจการจากคุณพ่อของเขาทศพรแต่งงานด้วยความรักซึ่งได้ผ่านความยุ่งยากและอุปสรรคของความรักหลากหลายประการ ดังตัวอย่าง

“แล้วคุณทศพรจะอายุไหมคะที่ต้อง...ต้องมีภรรยาเฮๆแบบดิฉัน ไม่ใช่สาวสังคมแบบคุณพรรณพิไล...”

ผมรีบดึงตัวเธอเข้ามากอดไว้แน่น พุดเสียงขรัมว่า “ไม่เลย ถ้าผมอยากได้ภรรยาแบบนั้นผมคงแต่งงานกับเธอไปนานแล้ว ผมต้องการคนที่เข้ากับ

ครอบครัวผมได้ และเข้าใจวิถีชีวิตของเราอย่างแท้จริง

(หัวใจรักเกรศรีphine. 2546 : 203-204)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เนื่องจากฐานะสองครอบครัวไม่เท่ากัน แต่คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่จะมีความคิดเกี่ยวกับการแต่งงานเปลี่ยนแปลงไป คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่คิดว่าจะไม่แต่งงานตามที่พ่อแม่สั่งให้ คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นลูกหลานเมื่อเวลาหาสามีหรือภรรยาต้องอยู่คู่ด้วยความรัก ไม่ว่าจะฐานะของครอบครัวจะมีความแตกต่างกันมากเพียงก็ตาม และไม่สนใจในความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับการแต่งงานอีกต่อไป

จากตัวอย่างต่างสรุปว่า เมื่อเวลาผ่านไป ความคิดต่อเรื่องการแต่งงานของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป คนไทยเชื้อสายจีนในสมัยเก่า ลูกหลานจะปฏิบัติตามพ่อแม่โดยให้พ่อแม่เป็นผู้หาคู่ครองให้ ต่อมาได้พัฒนาความคิดกลายเป็นเรื่องแต่งงานต้องเกี่ยวกับความรัก ฐานะระหว่างครอบครัวมีความแตกต่างกันก็ไม่ใช่เรื่องที่สำคัญที่สุด พวกเขาต้องการมีความรักแบบอิสระ ส่วนประเพณีการแต่งงาน ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนยังคงรักษาประเพณีแบบจีน เพราะเป็นประเพณีการแต่งงานที่เก่าแก่สืบต่อมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

3.3.2 ความเชื่อ

การศึกษาถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ดำเนินไปตามครรลองแห่งวัฒนธรรมสามารถสะท้อนภาพความเชื่อของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนได้ ซึ่งความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังที่สมบุญ สุขสำราญ (2529:12) กล่าวว่า ความเชื่อเป็นนามธรรมอย่างหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับกลุ่มชน และระหว่างกลุ่มชนกับสภาพแวดล้อม แม้ว่าแต่ละบุคคลจะมีความเชื่อของตนเอง แต่ระบบความเชื่อของบุคคล ก็เป็นพื้นฐานรองรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน

3.3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการดูโหงวเฮ้ง

โหงวเฮ้ง คือ การพิจารณาคุณลักษณะทั้ง 5 ประการ ได้แก่ คิ้ว หู ตา จมูก ปากและส่วนประกอบจากใบหน้า รูปร่าง อริยาบทต่าง ๆ เช่น การเดิน ยืน นั่ง ลูก นอน การพูด การฟัง น้ำเสียงจากการพูดทางโทรศัพท์ การรับประทานอาหาร การดูจักรราศี ฐานารักษ์ แด้มศิริ (2554 : 16) กล่าวว่า โหงวเฮ้งคือลักษณะของธาตุทั้ง 5 (โหงว แปลว่า ห้าเฮ้ง แปลว่า ลักษณะ) ที่ใช้ในการพิจารณามนุษย์นั้น ๆ ว่ามีความรุ่งเรืองเพียงใด มีชีวิตในด้านต่างๆเป็นอย่างไร แต่การดูลักษณะของธาตุทั้ง 5 ต้องดูที่ราศีว่าสศไสหรือไม ดูความสมบูรณ์ของเนื้อซึ่งจะดูยาก

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร ครอบครัวเหลียงเชื่อเรื่องโหงวเฮ้งมาก โดยเฉพาะกับคนนอกที่อยากเข้ามาทำงานในสายงานภายใต้การดูแลของเหลียง ต้องผ่านการพิจารณาด้านโหงวเฮ้งก่อน จึงจะมีโอกาสเข้าในบริษัททำงานได้ดังตัวอย่าง

ปู' เป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่อถือวิธีการคัดเลือกคนตามหลักการสมัยใหม่ เช่น สอบแข่งขันหรือวุฒิการศึกษา ปู' ว่าปริญญาหรือประกาศนียบัตรเป็นเพียงกระดาษแผ่นเดียว ไม่มีอะไรที่ค้ำประกันความเลวความดีของคน และคนบางคนอาจจะเก่งแต่เรื่องตำหรับตำราแต่เอาเข้าจริงๆกลับทำงานไม่ได้ดี ซึ่งปู' ว่าไม่เหมือนกับการพิจารณาโหวงเฮ้ง ซึ่งสามารถบอกสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวของคนได้อย่างแจ่มชัดโดยที่เจ้าตัวไม่มีทางปิดบังอำพรางได้ แต่ถึงแม้ปู' ใ้ชื่อว่าเชี่ยวชาญในการดูโหวงเฮ้ง แต่ปู' ก็ไม่เคยปรึกษาวิจารณ์ลักษณะของลูกหลานคนหนึ่งคนใด

(ลอคลายมังกร. 2554 : 110-111)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นนักธุรกิจอย่างเหลือยงมักจะเชื่อเรื่องโหวงเฮ้งตามความเชื่อของคนจีนสมัยโบราณ เพราะเชื่อว่าโหวงเฮ้งของคนจะมีผลต่อธุรกิจการงานของตนเอง และเกี่ยวข้องกับธุรกิจการงานว่าจะดีหรือไม่ดี เพราะฉะนั้น การเลือกคนโดยใช้วิธีการดูโหวงเฮ้งจึงเป็นวิธีเลือกคนที่สำคัญมากสำหรับบริษัทต่างๆ ของคนไทยเชื้อสายจีนและทุกวันนี้ยังมีบริษัทใช้วิธีการนี้ในการรับสมัครเหมือนกัน

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรตรีไฟน์ กล่าวถึงเรื่องโหวงเฮ้งของผู้หญิง โดยเฉพาะสะเกี๊ที่จะเข้าไปในครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน คุณแม่ของอาใจชอบพิจารณาโหวงเฮ้งของพวกสาว ๆ ที่อาใจพามาเยี่ยมบ้าน ดังตัวอย่าง

พวกสาว ๆ ที่ผมพามา “ไหว๊” แม่ จะถูกดูโหวงเฮ้งเรียบร้อย อย่างเมื่อสามปีก่อน คุณภัทรานนท์ ลูกสาวร้านจิวเวลรี่ชื่อดัง เพื่อนนักเรียนอังกฤษ ด้วยกัน คุณแม่ท่านก็กระซิบว่า

“คนจีนเขารู้ว่า ผู้หญิงเดินมองฟ้า ผู้ชายก้มหน้าดูดิน คบยากนะอาใจ” ส่วนอีกคนก็คุณนิชิวดีซึ่งคุณแม่พ่อเป็นเจ้าของโรงงานการ์เมนต์ใหญ่มากของประเทศ คุณแม่ชอบเธอมากเพราะ “คนจีนเขารู้ว่า คนหน้าใหญ่ปากกว้างนะ เป็นคนมีบุญวาสนานะอาใจ แถมสะโพกใหญ่ด้วย ถือว่าเป็นคนมีทรัพย์และเก็บเงินอยู่ลูกสาวเค้าโหวงเฮ้งดีนะ”

(หัวใจรักเกรตรีไฟน์. 2546 : 8-9)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ถ้าได้สะเกี๊ที่มีโหวงเฮ้งดี ๆ จะมีส่วนช่วยสามีและช่วยครอบครัวให้ก้าวหน้าและมีมั่นคงมากขึ้น ในนวนิยายเรื่องนี้ได้เล่าถึงโหวงเฮ้งที่ดีสำหรับผู้หญิง คือต้องมีหน้าตาคนหน้าใหญ่ปากกว้างแถมสะโพกใหญ่ด้วย ถือว่าเป็นผู้หญิงมีบุญวาสนา มีทรัพย์และเก็บ

เงินอยู่ จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนยังรักษาความเชื่อการคูโหวงเฮ้งของผู้หญิงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะครอบครัวได้รับความเจริญรุ่งเรืองก็มีเหตุเกี่ยวข้องกับบุญวาสนาของสะใภ้ที่จะเข้ามาอยู่ในครอบครัว

จากตัวอย่างสรุปว่าคนไทยเชื้อสายจีนใช้ความเชื่อการคูโหวงเฮ้งในการเลือกพนักงานและคู่รัก โดยคู่ คู่ หู ตา จมูก ปาก และส่วนประกอบจากใบหน้า รูปร่าง อริยบทต่างๆ ของคน พิจารณา วาสนา ความซื่อสัตย์ต่าง ๆ ของพนักงานหรือคู่รัก

3.3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับฮวงจุ้ย

มาโนช ประภาษานนท์ (2551 : 17-18) กล่าวว่า ฮวงจุ้ยเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ได้รับการยอมรับมานานนับพันปี เป็นวิชาที่พูดถึง "ลมกับน้ำ" (ฮวง=ลม จู้ย=น้ำ) หรือถ้าแปลเป็นภาษาที่เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือ การเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และชัยภูมิที่ตัวเอง ศาสตร์แห่งฮวงจุ้ยเชื่อว่า ชัยภูมิหรือสภาพแวดล้อมจะมีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ควรใส่ใจ การเลือกทำเลที่กลมกลืนสอดคล้องกับธรรมชาติจะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองกับชีวิตและผู้อยู่อาศัยและธนาบุรุษย์ เต็มศิริ (2554 : 16) กล่าวว่า ฮวงจุ้ย คือ หลักที่ว่าด้วยการอยู่อาศัยอย่างมีความสุข เช่นบ้านปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก อยู่แล้วมีความสุขก็คือเป็นฮวงจุ้ยที่ดี

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึงเรื่องการคูฮวงจุ้ยที่จะสร้างโรงงาน เนื่องจากร้านขายของชำของฮั่วไต้ขายธุรกิจ ฮั่วกับเฮียงลูกสาวคนที่ 3 ตกลงจะเปิดโรงงานพลาสติกอัดเม็ดเพื่อขายธุรกิจ ก่อตั้งโรงงาน ฮั่วบอกให้ลูกสาวว่า ต้องไปดูที่ดินและคูฮวงจุ้ยก่อนที่จะสร้างโรงงาน ดังตัวอย่าง

“วันนี้เริ่มเสียตอนนี้เลย...ก่อนอื่นก็ต้องไปดูที่ดินแล้วก็คูฮวงจุ้ยที่จะสร้างโรงงาน...เรื่องฮวงจุ้ยนี้สำคัญสำหรับการทำธุรกิจ ศาสตร์แขนงนี้ชี้แนะให้ธรรมชาติและมนุษย์กับรากฐานได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างกลมกลืน

(ดงดอกเหมย. 2544 : 348)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่จะทำธุรกิจยังคงยึดถือเรื่องฮวงจุ้ยเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำธุรกิจ ดังที่ฮั่วบอกลูกสาวว่า ศาสตร์แขนงนี้ชี้แนะให้ธรรมชาติและมนุษย์กับรากฐานได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างกลมกลืนหากเลือกที่ดินที่มีฮวงจุ้ยดี ๆ จะช่วยพัฒนาการค้าขายของครอบครัวให้รุ่งเรืองมากขึ้น

จากตัวอย่างสรุปว่า ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการทำธุรกิจของครอบครัว การคูฮวงจุ้ยของสถานที่ทำการก็จึงมีส่วนช่วยลูกหลานให้เจริญรุ่งเรืองในอนาคต เช่น เลือกสถานที่บ้าน ตั้งบริษัท ตั้งโรงงาน เช่าร้านทำการค้าขาย เป็นต้น ล้วนต้องอาศัยกับความรู้อย่าง

ฮวงจู้ย จากความเชื่อเรื่องฮวงจู้ยแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจ ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยการเลือกสถานที่ที่ถูกต้องหลักตามฮวงจู้ยที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีความพิถีพิถันและเอาใจใส่ในกิจการค้าตั้งแต่แรกเริ่มและเลือกสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อกิจการค้าขายของครอบครัว

3.3.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างฮวงจู้ย

คนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่า เมื่อคนเราเสียชีวิตแล้วไม่ต้องเผาศพ ส่วนใหญ่จะฝังศพ ดังนั้นเมื่อใช้ที่ดินสร้างฮวงจู้ยจำเป็นต้องการเลือกอยู่สถานที่ที่มีฮวงจู้ยดี หากคนเราหาพบสถานที่สร้างฮวงจู้ยที่ดีก็จะมีผลต่อหลายด้าน เช่น 1. เป็นที่อยู่สุดท้ายของบรรพชน 2. เป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของลูกหลาน 3. เป็นการผูกพันสายใยในสายเลือด 4. เป็นการวางกรอบชีวิตให้กับลูกหลาน

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร กล่าวถึงครอบครัวใหญ่ ของ เหลียงมีความเชื่อเรื่องการเลือกที่ดินสร้างฮวงจู้ยมัก ดังตัวอย่าง

พ่อเล่าว่า “ปู่” หมายถึงจะให้ท่านแต่งงานกับลูกชายของเพื่อนคนหนึ่งที่เป็นเจ้าของโรงงานน้ำปลาที่ระยองเมื่อท่านเรียนจบ ถึงกับมีการพาฝ่ายหญิงฝ่ายชายไปคู่ตัวกันมาเรียบร้อยแล้ว และเมื่อฝ่ายนั้นรู้ว่า “ปู่” กำลังมองหาที่ดินทะเลงามๆสักแปลงหนึ่งเพื่อเตรียมไว้ทำฮวงจู้ยก็ถึงกับขายที่ดิน

ของตนที่หน้าติดทะเล หลังติดภูเขาให้“ปู่” ในราคาพิเศษ”

(ลอดลายมังกร. 2554 : 46)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่าสถานที่สร้างฮวงจู้ยสำคัญมาก ต้องเลือกที่ดินมีฮวงจู้ยดี ดังเช่นเหลียงเลือกสถานที่สร้างฮวงจู้ยเป็นสถานที่หน้าติดทะเลและหลังติดภูเขา เมื่อเวลาเหลียงจะสร้างฮวงจู้ยของตระกูล ไม่ว่าจะลงทุนลงแรงเท่าไรก็ต้องทำฮวงจู้ยให้สมบูรณ์ที่สุด ดังตัวอย่าง

ปู่ลงมือสร้างฮวงจู้ย(ฮวงจู้ย)สำหรับตระกูลเรา เร็วกว่าที่ตั้งใจไว้เดิม....อาณรินครเป็นคนออกแบบก่อสร้างด้วยตัวเอง มีเงินหลังใหญ่ที่สั่งให้ช่างที่เชียงใหม่สร้างขึ้น แล้วถอดมาประกอบภายหลัง ตึกดาหินร่วม 100 ตัว ส่วนดอกไม้ และลำธารที่ลัดเลาะไปตามเนินเขา แม้มูลค่าของฮวงจู้ยแห่งนี้จะไม่ถึงร้อยล้านบาท อย่างที่หนังสือพิมพ์ลงข่าว แต่ปู่ก็ไม่ยอมบอกว่าหมดค่าก่อสร้างไปเท่าไร

(ลอดลายมังกร. 2554 : 48)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื่อสายจีนเชื่อเรื่องฮวงซุ้ยมาก และนับเป็นเรื่องที่สำคัญในชีวิต ซึ่งเชื่อว่า ฮวงซุ้ยที่ดีไม่เพียงมีประโยชน์ต่อคนที่เสียชีวิตไป ยังมีประโยชน์เกี่ยวข้องกับอนาคตของลูกหลานด้วย โดยเฉพาะคนไทยเชื่อสายจีนที่มีฐานะดี ๆ รวย ๆ ยังจะสร้างฮวงซุ้ยที่หรูหราขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า คนในตระกูลเดียวกันไม่ว่าเป็นคนที่มีชีวิตหรือเสียชีวิตไปแล้ว บ้านที่อยู่อาศัยต้องพอฟ ๆ กัน ดังนั้นไม่ว่าใช้แรงอย่างไร ใช้เงินเท่าใดและใช้เส้นอะไร จึงต้องได้รับฮวงซุ้ยที่มีฮวงจู้ยอันดีแน่นอน

ความเชื่อเกี่ยวกับฮวงซุ้ยแสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื่อสายจีนให้ความสำคัญต่อพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยพยายามหาและจัดสร้างสถานที่อยู่ให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ตายไปแล้วเป็นอย่างดี โดยใช้ความเชื่อเรื่องการสร้างฮวงซุ้ยโดยเลือกหาฮวงจู้ยที่ดีเพื่อให้ลูกหลานได้แสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว

3.3.2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีงเด็ก

ธรรมนูญ วงศ์บุญชัยนันท์ (2550 : คำนำ) กล่าวว่า พิธีงเด็กเป็นพิธีที่สำคัญในพิธีศพของชาวจีน แสดงถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษและสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างครอบครัว ค่านิยม และความเชื่อของชาวจีน ชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่เชื่อว่าการทำพิธีงเด็กเป็นการแสดงความกตัญญูและตอบแทนบรรพบุรุษของตน เพื่อให้ท่านมีความเป็นอยู่อย่างสบายในโลกของวิญญาณ

นวนิยายเรื่อง หัวใจรักเกรศรีไฟน์ กล่าวถึงเมื่อคุณพ่อของทศพรเสียชีวิตครบ 7 วัน ครอบครัวต้องจัดการพิธีงเด็กตามประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทยเชื่อสายจีนดังตัวอย่าง

วันสุดท้ายของการสวดศพคือวันที่ 7 ตามประเพณีจีนทุกวันนี้เขาต้องทำงเด็กกัน ซึ่งมีราคาแพงค่าใช้จ่ายมากมายแต่ไม่ทำไม่ได้ถือว่าไม่กตัญญูต่อแม่ตายแล้วไม่ช่วยส่งวิญญาณไปสู่สุคติ ลูกหลานจะต้องได้รับเคราะห์กรรมคือทำมาค้าขายไม่เจริญ หรือมีอันเป็นไปต่างๆ นานา ในทางเลื่อม ดังนั้นอย่างไรเสียต้องมีพิธีสวดส่งวิญญาณกัน แต่สมัยก่อนผู้ใหญ่บอกว่าอาจจะเก็บศพไว้รอลูกหลานเดินทางมาทันครบก่อนหรือไม่ก็รอนเงินพอก่อทำงเด็ก เพราะต้องใช้เงินมาก ซึ่งบางที่ก็รอนกันเป็นปีหรือหลายปี

(หัวใจรักเกรศรีไฟน์. 2546 : 35)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื่อสายจีนทำพิธีงเด็กให้กับผู้ที่เสียชีวิตอย่างครบถ้วน โดยจัดพิธีงเด็กในวันสุดท้ายของงานศพ เพื่อส่งวิญญาณไปสู่สุคติ แม้ว่าการทำงเด็กจะราคาแพงมากแต่ต้องทำตามประเพณี เพราะเป็นสิ่งที่แสดงความกตัญญูต่อผู้ที่เสียชีวิต ไม่ว่าจะครบครัน

ร่ำรวยหรือยากจน ล้วนต้องทำพิธีงเด็กเพื่อแสดงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษ และการเก็บศพไว้รอลูกหลานกลับมาครบก่อนแล้วจึงทำพิธีงเด็กก็เป็นการให้ความสำคัญกับสมาชิกทุกคนในครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน

3.3.25 ความเชื่อเกี่ยวกับการเผากระดาษงเด็ก

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2554 : 51) กล่าวว่า เครื่องกระดาษงเด็ก นับเป็นอุปกรณ์สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งที่ใช้ในพิธีงเด็กของคนจีน สำหรับรูปแบบของกระดาษงเด็กมีการพัฒนาตามยุคสมัย มีแนวคิดประดิษฐ์พลิกแพลงเป็นเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ตายใช้สอยเหมือนครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ลูกหลานเผากระดาษงเด็กทุกชนิดไปให้บรรพบุรุษเพื่อให้วิญญาณบรรพบุรุษได้รับความพึงพอใจ เสมือนเป็นการใช้หนี้เวรหนี้กรรมให้ผู้ล่วงลับเชื่อว่าการเผากระดาษงเด็กอุทิศให้ผู้ตาย เป็นการแสดงความกตัญญูอย่างยิ่ง

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร เหลียงกับอาเจ็งพูดคุยกันเกี่ยวกับการเผากระดาษงเงินเพื่อส่งสิ่ง ที่เผาให้คนตาย คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า คนที่ตายไปจะใช้เงินกันใน โลกสวรรค์เหมือนกับยังมีชีวิตอยู่ ลูกหลานจึงต้องเผากระดาษงกระดาษทองเพื่อส่ง ไปให้บรรพบุรุษใช้ใน โลกสวรรค์ ดังตัวอย่าง

ปู่ ถอนใจแรง ๆ

“เก้าเจ็ง ลื้อนี้มันงจนตาย..งกคนเดียวไม่พออย่าเลือกมาอยู่กับคนอื่นอีก
คุณตาเอ็ดตะ โรลัน

“...ลื้อไม่ไปเที่ยวก็อย่าไป ไร่ตายเมื่อไหร่อ้าวจะเผาเครื่องบินงเด็กกับเงิน
งเด็กส่งไปให้ลี้กพันล้านก็แล้วกัน”

ปู่ สายหน้าอย่างอดทนระอาใจ

“อาจิว ลื้อนี้ใช้เงินเป็นเบี่ยไม่รู้ จักจบจักสิ้น เงินงเด็กตั้งมากมายอย่างนั้น
ลื้อเก็บเอาไว้ให้ลูกหลานลื้อเผาส่งไปให้ลี้กกว่าเป็นกอง”

(ลอดลายมังกร. 2554 : 304)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนแม้จะอยู่ในเมืองไทยแล้ว แต่ก็ยังรักษาความเชื่อเกี่ยวกับการเผากระดาษงอยู่เหมือนเดิม โดยเฉพาะพวกคนรุ่นเก่า ๆ ที่สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันยังปฏิบัติธรรมเนียมนี้อยู่ ความเชื่อเกี่ยวกับการเผากระดาษงเงินส่งให้บรรพบุรุษที่ตายไปแล้วจึงสะท้อนให้เห็นความกตัญญูของลูกหลาน แม้จะจะตายไปแล้ว แต่ลูกหลานก็ยังผูกพันและระลึกถึงเสมอ อีกทั้งยังทำให้เห็นความผูกพันของคนในครอบครัวใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีนที่สมาชิกในครอบครัวมีต่อกันอย่างแน่นแฟ้น แม้ตายไปแล้วก็ไม่ลืมกัน

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึงเมื่อเหมยภรรยาของ ฮั่ว เสียวชีวิตไป สมาชิกทั้งครอบครัว แม่สื่อ และหมอต้าแย ช่วยกันฝังศพและเผากระดาษเงินกระดาษทองส่งไปให้เหมย ดังตัวอย่าง

บริเวณเนินกว้างมองเห็นบริเวณสุสานที่เรียงรายไปด้วยหลุมฝังศพบนพื้นหญ้าสีเขียว หน้าหลุมฝังศพของเหมยวางเรียงรายไปด้วยของไหว้ ไหม แม่สื่อ คอยดูแลหนังสือและน้องๆที่กำลังช่วยกันเผากระดาษเงินกระดาษทอง ด้วยเสียงร้องไห้

(ดงดอกเหมย. 2544 : 85-86)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่า คนที่ตายไปแล้วต้องมีบ้านพัก และใช้เงินกันในโลกสวรรค์เหมือนที่ยังมีชีวิตอยู่เพราะฉะนั้น คนไทยเชื้อสายจีนจำเป็นต้องตั้งสุสานและเผากระดาษเงินให้คนที่เสียชีวิต ตอนที่เราคิดถึงคนที่เสียชีวิตแล้ว เราก็มองไหว้สุสานและเผากระดาษเงินหรือสิ่งของต่างๆ เพื่อแสดงความคิดถึง

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ได้กล่าวถึงหลังจากพ่อของหมุยเอ็งเสียวชีวิตทั้งครอบครัวทำประเพณีการทำศพอย่างครบถ้วนด้วยการสร้างฮวงซุ้ย ทำพิธีกึ่งเต็ก เผากระดาษ และสิ่งของต่างๆ ดังตัวอย่าง

เรื่องสวดตั้งใจเจ็ดคืนแล้วจะได้ไปฮวงซุ้ยเลย คืนที่เจ็ดมีกึ่งเต็กและการเผากระดาษ เผาบ้าน เครื่องใช้ เรือ แล้วก็ของอื่นๆ อีก พวกเสื้อผ้าของพ่อเอาแจกคนจนไป ในวันทำพิธีกึ่งเต็ก หมุยเอ็งเป็นคนถือกระดาษรูป อั้งบ้วยถือธง...

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 162-164)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ประเพณีการทำศพแบบจีนนั้น มีพิธีการที่ละเอียดซับซ้อน ตั้งแต่การเลือกฮวงซุ้ย การทำ กงเต็ก การฝังศพและการเผากระดาษต่างๆ คนไทยเชื้อสายจีนถือว่า คนที่เสียชีวิตไปอีกที่หนึ่งใช้ชีวิตเหมือนเดิม และสิ่งที่สำคัญคือ กิจกรรมเพื่อระลึกถึงการที่คนตายไปมากเพียงใดก็เป็นการปลอบใจของคนที่ยังมีชีวิตอยู่มากขึ้นเท่านั้น และยังเป็นสื่อแสดงความคิดถึง และแสดงความกตัญญูต่อผู้ที่เสียชีวิตด้วย

3.3.3 ธรรมเนียมปฏิบัติในเทศกาลต่าง ๆ

คนไทยเชื้อสายจีนเมื่ออพยพมาใช้ชีวิตที่เมืองไทย แต่ยังคงเก็บวัฒนธรรมจีนและปฏิบัติตามประเพณีและกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ตามแบบอย่างในเทศกาลบ้านเกิดของตนอย่างต่อเนื่อง

3.3.3.1 เทศกาลวันตรุษจีน

นวนิยายเรื่อง ดงคอกเหมย ได้กล่าวถึงเทศกาลวันตรุษจีน วันตรุษจีนเป็นวันมงคลของประเพณีจีน บริเวณบ้านชาวจีนเต็มไปด้วยรูปและเสียงจุดประทัด ฮั่วตั้งเครื่องไหว้ตรุษจีนบนโต๊ะตัวใหญ่หน้าบ้านและอธิบายน้ให้ลูกทั้ง 7 คนรับรู้ เกี่ยวกับประเพณีวันตรุษจีนดังตัวอย่าง

วันที่หนึ่งเดือนหนึ่ง นับตามปฏิทินของจีนคือวันปีใหม่ ประเพณีตรุษจีน ให้มีการไหว้เจ้า เพื่อให้โชค มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นความฉลาดของคนโบราณที่ต้องการให้ลูกหลานมารวมกันพร้อมหน้าในวันปีใหม่ ไหว้เทพเจ้าด้วยอาหารคาวห่าอย่าง หวานห่าอย่าง ผลไม้อีกห่าอย่าง

(ดงคอกเหมย. 2544 : 85-86)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนยังคงปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามเทศกาลวันตรุษจีนอยู่ และสืบทอดพิธีการไหว้เจ้า จุดประทัด และทานข้าวด้วยกันทั้งครอบครัว อันเป็นกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันในครอบครัวในวันตรุษจีน เทศกาลวันตรุษจีนนับเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจีน ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม พวกเขายังคงสืบทอดการปฏิบัติตามเทศกาลนี้อย่างต่อเนื่อง

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย กล่าวถึง คนไทยเชื้อสายจีนในวันตรุษจีนมีละไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษ หยุดงานได้สามวัน และทำอาหารที่ต้องการต่าง เพื่อฉลองปีใหม่ของประเทศจีน ดังตัวอย่าง

เนื่องในวันตรุษจีนวันสิ้นปี การทำอาหารไหว้บรรพบุรุษในตอนเช้าสายๆ เวลาประมาณสิบเอ็ดโมง มีอาหารไหว้เจ้าในตอนเช้ามืด อาหารสามอย่างตามที่เคยทำกันมา มีหมู ปลาและไก่ ปลาใช้ปลาทูมิกแห้งซึ่งหาง่ายค้างไว้ได้หลายวัน อาหารในวันเทศกาลเช่นนี้จำเป็นต้องเลือกอาหารที่ค้างได้.. พ่อตาของลูกเลี้ยงลูกจ้างทั้งหมดในวันนี้ ให้หยุดงานสามวัน โดยไม่หักเงิน และมีการจ่ายเงินพิเศษให้ทุกคน

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 101)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า พ่อถึงวันตรุษจีน ทุกคนจะต้องงดทำงานทุกชนิด มีเงินเดือนพิเศษ และเป็นวันที่ครอบครัวจะไปเที่ยวด้วยกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องงานและมีอาหารอุดมสมบูรณ์ ซึ่งมีความหมายว่าเราจะชีวิตใหม่ในปีใหม่ เทศกาลวันตรุษจีนจึงเป็นวันพิเศษของครอบครัวและเป็นโอกาสที่ครอบครัวจะกลับมายุ่งพร้อมกัน

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยังคงสั่งสอนลูกหลานให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในประเพณีวันตรุษจีนอย่างต่อเนื่อง และสืบทอดพิธีการไหว้เจ้า จุดประทัดและทานข้าว

ด้วยกันทั้งครอบครัว สิ่งเหล่านี้นับเป็นสิ่งที่สำคัญในวันตรุษจีน เทศกาลวันตรุษจีนเป็นประเพณีที่สำคัญที่สุดสำหรับครอบครัวคนจีน ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม พวกเขายังคงสืบทอดการปฏิบัติตามเทศกาลนี้เพื่อเป็นวัฒนธรรมสำคัญของครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

3.3.3.2 เทศกาลไหว้พระจันทร์

นวนิยายเรื่อง ดงดอกเหมย กล่าวถึง ในวันเทศกาลไหว้พระจันทร์ ฮั่วตั้งโธ้เครื่องไหว้เสร็จเรียบร้อยแล้วก็พาลูกๆ ทั้งหมดไปไหว้พระจันทร์ พร้อมเล่าตำนาน1 เรื่องเกี่ยวกับประเพณีไหว้พระจันทร์ให้ลูกทั้ง 7 คนฟัง ดังตัวอย่าง

ประเพณีไหว้พระจันทร์ เริ่มมาจากในสมัยที่พวกมองโกลเข้าปกครองประเทศจีน พวกมองโกลกล่าวว่าชาวจีนจะลุกขึ้นมาต่อสู้ จึงออกกฎป้องกัน โดยการเก็บอาวุธชาวจีนรวมทั้งมีดที่ใช้ทำครัวด้วยอนุญาตให้สามครอบครัวมีมีดใช้เพียงเล่มเดียว และต้องเลี้ยงดูทหารมองโกลที่กระจายไปอยู่ตามบ้าน ชาวบ้านก็เลยชวนกันออกอุบายจัดการไหว้พระจันทร์ขึ้น แล้วแอบเอาหนังสือลับที่จะส่งข่าวนัดแนะวันกู่ชาติสอดเป็นไส้ขนมไหว้พระจันทร์ ขนมไหว้พระจันทร์จึงต้องมีขนาดหนาๆ เมื่อนัดแนะกันแล้ว ชาวบ้านจึงพร้อมใจกันลุกขึ้นเช่นฆ่าทหารมองโกลจนทหารมองโกลต้องพ่ายแพ้ไป ต่อมาชาวบ้านก็เลยยึดถือเป็นประเพณีไหว้พระจันทร์มาจนถึงทุกวันนี้

(ดงดอกเหมย. 2544 : 150-151)

จากตัวอย่างข้างต้นให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยังดำเนินประเพณีวันไหว้พระจันทร์อยู่ และฮั่วเล่าความเป็นมาของเทศกาลนี้ให้ลูกๆ ฟัง เพื่อให้ลูกเข้าใจความเป็นมาของประเพณีไหว้พระจันทร์และตั้งความหวังให้ลูกๆ สืบทอดต่อไป แต่ปัจจุบันในเทศกาลไหว้พระจันทร์นี้ คนไทยเชื้อสายจีนมีประเพณีชมความงามของพระจันทร์และกินขนมไหว้พระจันทร์ด้วยกัน หากผู้คนอยู่ไกลจากบ้านเกิดก็มักจะแหงนหน้ามองพระจันทร์แสดงความคิดถึงบ้านและญาติพี่น้องอยู่ในใจ

นวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย คนไทยไม่ค่อยเข้าใจประเพณีการไหว้พระจันทร์ของจีน แต่ต้นสว่างอู๋ ยังคงรักษาประเพณีนี้ไว้อยู่ เขาไม่กลัวใครจะหัวเราะเยาะการกระทำของเขา เขาก็ยังคงรักษาประเพณีไหว้พระจันทร์ไว้อย่างเคร่งครัดดังตัวอย่าง

ลูกมีเหตุผลอย่างหนึ่งที่ว่า ประเพณีเท่านั้นที่แสดงว่าเราเป็นชนชาติใด แม้จะไปอยู่ต่างแดนก็มีได้ละเลยประเพณีโบราณประจำชาติเพื่อว่าลูกหลานของเราจะได้ไม่ลืมนั่นตระกูลของตน ไม่ลืมนชาติกำเนิด ไม่ลืมนบรรพบุรุษ ไม่ลืมนแซ่ของตน มิใช่จะไปอยู่ที่ใดก็ลืมนชาติไปกับเขาเสียหมด ประเพณี

เหล่านี้จะเป็นสัญลักษณ์ว่าชนกลุ่มนี้มาจากที่ใด

(จดหมายจากเมืองไทย. 2542 : 58)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนแม้ว่าดำรงชีวิตที่เมืองไทย แต่ยังคงมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ เพราะเทศกาลนี้เป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้คนเรานึกถึงครอบครัว นึกถึงญาติพี่น้องและนึกถึงบ้านเกิด จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยังเป็นชนกลุ่มที่ไม่ลืมเชื้อชาติของตน ยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้ของประเทศจีน

จากตัวอย่างสรุปว่าคนไทยเชื้อสายจีนได้ปฏิบัติกิจกรรมในเทศกาลวันตรุษจีนและเทศกาลไหว้พระจันทร์ท่ามกลางในประเทศบ้านเกิดของตนอย่างเคร่งครัด

3.3.3.3 การแสดงเซดสิงโต

ส่วนใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนที่กรุงเทพมหานครมักจะใช้ชีวิตอยู่นนเขาวราช มหกรรมแข่งขันเซดสิงโตยังเป็นวัฒนธรรมที่คนไทยเชื้อสายจีนรักษาไว้อยู่ นวนิยายเรื่อง แก๊งตีตระกูลช่ง กล่าวถึงเรื่องการแสดงเซดสิงโตที่ถนนเขาวราช เมื่อเวลาที่มีเรื่องสิริมงคลมักจะมีกิจกรรมการเซดสิงโต ดังตัวอย่าง

นักเซดวัยรุ่นยกหัวสิงโตผองกรับเสียงปรบมือแล้วแสดงท่าโลดโผนด้วยการใช้ท้องค้ำไม้เพื่อให้ตัวเองโหว่ลีลามนุษย์กบกลางอากาศได้นำหวาดเสียวใจยิ่ง โดยที่กระบอกไม้ไผ่บนแพสองชั้นหาได้สั้นไหวแม้แต่น้อย

(แก๊งตีตระกูลช่ง. 2548 : 31)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนมีความเคารพนับถือสิงโต ชาวบ้านมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับสิงโตอยู่มากมาย โดยถือว่าสิงโตมีความสำคัญรองลงมาจากมังกร ชาวบ้านเชื่อว่า สิงโตเป็นสัตว์มงคลชนิดหนึ่ง ดังนั้นการเซดสิงโตจึงนำมาซึ่ง โชคลาภ ทุกๆ เทศกาลที่สำคัญหรืองานมงคลต่างๆ ก็จะมีการเซดสิงโต เพื่อแสดงความยินดีและเพื่อเป็นสิริมงคลนั้น มีการสืบทอดต่อๆ กันมา และได้พัฒนาจากกิจกรรมเพื่อความสนุกสนานของชาวบ้าน

นวนิยายเรื่อง แก๊งตีตระกูลช่ง กล่าวถึงเมื่อครอบครัวตระกูลช่งเปิดร้านขายข้าวต้มใหม่ของตนเองก็เชิญคณะสิงโตมาฉลองด้วย ดังตัวอย่าง

ด้านหน้าร้านใหม่ ขบวนเซดสิงโตของเจ้าแก๊งชุกกำลังแห่กันมาแต่หัวถนนเสียงประทัดเคล้ากับเสียงฉิ่งฉาบและกลองสร้างความคึกคักให้แก่บรรยากาศในเช้านี้มากยิ่งขึ้น

(แก๊งตีตระกูลช่ง. 2548 : 559)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าครอบครัวตระกูลซ่งเมื่อเวลาที่มีร้านค้าของตนเอง ได้เปลี่ยนชีวิต จากยากจนเข้าสู่ชีวิตที่ประสบความสำเร็จแล้วก็เชิญคณะสิงโตมาแสดงซิดสิงโต จากกิจกรรมการ เชิดสิงโตให้เห็นว่า การเชิดสิงโตนับเป็นสัญลักษณ์สิริมงคลของครอบครัวใหญ่ของคนไทย เชื้อสายจีน

จากการวิเคราะห์วัฒนธรรมและขนบประเพณีสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่มีความ เกร่งแกร่งในขนบธรรมเนียมและยึดวัฒนธรรมจีนมาปฏิบัติที่เมืองไทย ไม่ว่าจะเป็นรุ่นแรกหรือรุ่น ลูกหลานก็ปฏิบัติตามพิธีกรรมที่สำคัญต่างๆ ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ใหญ่ของคนไทยเชื้อสายจีน สะท้อนให้เห็นความเชื่อและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็น รากฐานสำคัญของความผูกพันและสายใยอันแน่นแฟ้นของสมาชิกในครอบครัวใหญ่ของคนไทย เชื้อสายจีน

